

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXIX Nr. 1

KETVIRTADIENIS, SAUSIO (JANUARY) 5, 1989

KAINA 25¢

Kasdien

Taip nėra, kaip sako
Komentarų nereikia
Pažangieji lietuviai
Darykime viską, kad . . .

Komercinėje spaudoje pilna užuominų, kad JAV ginklavimosi varžybos Tarybų Sąjungą privedė prie liepto galo. Girdi, pasidarė sukalbamesnė derybose dėl branduolinio nusiginklavimo, paskelbė peristroiką gelbėtis nuo šalies ūkio kracho, M. Gorbačiovas netgi užsimojęs vienšališkai mažinti konvencionalę ginkluotę, ir t. t.

Kai kas gal manom, kad taip, bet taip nėra. Nepasotinamos transnacionalinės korporacijos, Washingtono beatodairinis kišimasis į kitų šalių reikalus, neišsivysčiusių šalių smaigimas paskolomis pasaulyje sukėlė nenumalšinimas antiamerikines nuotaikas, visur iššaukusi šūkius "Yankees, go home" . . .

Tai kibirkštis kilti antiamerikiam gaisrui a la 1917 m. anticariniam Rusijoje. Štai kas privertė Washingtoną susimąstyti ir sutikti su M. Gorbačiovo siūlomomis taisyklomis iniciatyvomis.

Faktu yra, kad socializmas kasdien užkariauja milijonus širdžių. M. Gorbačiovas su savo motu, kad pasaulis neturi būti pasiskirstęs į atskirų grupuočių interesus ir per tautų susklausmą darbu turi siekti gerbūvio, užkariauja ir tų širdis, kuriems socializmas peilis po kaklu.

Didžiosios transnacionalinės korporacijos laužo sieną neprekauti su Tarybų Sąjunga, didieji Vakarų bankai siūlo paskolas, prez. Reaganas atsisakė, kad socialistinė Tarybų Sąjunga esanti blygybių imperija, vis garsiau girdisi, kad "šaltajam karui" užsidaro durys.

Kas bus laimėtojai, komentarų nereikia.

Amerikos pažangieji lietuviai nuo pat 1940-ųjų metų džiaugiasi Tarybų santvarka Lietuvoje,

vedančia į sotų ir laimingą gyvenimą be buržuazinio išnaudojimo. Džiaugiasi suklestėjusiais kolūkiams, augančiais miestais, kylančia kultūra. Džiaugiasi, kad baigiant išgaruoti stalinizmo garams suplevėsavos tautos vėliavos, himnas . . .

Tačiau Amerikos pažangiesiems lietuviams kelia ir rūpestį, kad ten vykstant persitvarkymui, nemaža pasireiškė žmonių, ignoruojančių liaudies laimėjimus Tarybų santvarkos sąlygomis ir siekiančių grąžinti smetoninę santvarką. Nežiūrint to rūpesčio jie puoselėja viltį, kad KP Centro Komitetas nepraras proto ir persitvarkymo Sąjūdį apvalys nuo tų neatsakingų žmonių, kad Lietuvoje sužydytų švarus socializmas, be aviantūristų ir savnaudžių.

Mielieji laikraščio skaitytojai, įžengėm į naujus 1989-uosius me-

Didžiausias akmuo Lietuvoje stūkso Skuodo rajone, Bastčiuose. Jo ilgis 13 metrų, plotis 5.9 metro, aukštis 4 metrai. Šis geologinis paminklas lankomas turistų, čia sutvarkyta aplinka, nutiestie takai.

B. Aleknavičiaus nuotr.

Tiltas į ateitį

Prasmingas mūsų dienomis žodis „atgimimas“ sutelkė žmones, atpalaidavo nuo mąstymo stereotipų ir baimės, atpalaidavo laisvam, sąmoningam darbui. Persitvarkymas Lietuvoje įgauna dvisingumą, todėl jam ir tiktų gilesnės prasmės pavadinimas — būtent atgimimas.

Šiandieninio Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio laikraštis taip ir pavadintas — „Atgimimas“. Bet ne visi, matyt, žino, kad šis žodis — sąvoka mūsų tautinės veiklos vėliavoje jau kartą buvo įrašytas: 1921—1940 m. veikė „Lietuvos atgimimo draugija“. Draugijos tikslai: „Lietuvos jaunutės respublikos tolesnis vystymas ant demokratybės pagrindų kaip savarankės ir nepriklausomos valstybės, pilietinio ir tautinio susipratimo vystymas, propaganda piliečių vienybės, doros, sąžiningumo, teisingumo, kova su sauvale, su biurokratizmu — taisy visų naujų valstybių aršiausiais priešininkais“.

Tikslai, kaip matome, kilnūs, be kruopelytės tautinio išskirtinumo, ambicijų demonstravimo. Draugijos garbės pirmininku buvo išrinktas generolas J. Bulota. Iš pradžių draugija vadinosi „bepartinė“, bet vėliau šio principo atsisakė.

„Lietuvos atgimimo draugija“ susikūrė 1921 m. rugsėjo mėnesį, kada dėl Lenkijos pretenzijų smarkiai susvyravo valstybingumo po-

tus. Laikraščiu vargiai jie bus geresni už praeitus, kai skaitytojų gretos retėja, kai senatvė vis labiau slėgia laikraščiu leisti kolektyva, o naujų kadru vis neatsiranda.

Praeitais metais visus apskritus 1988-uosius metus laikraščio ėjimas nesušlubavo. Žinoma, tai didžiausias ačiū skaitytojų geranoriškumui laikraštį remti kiek kuris išgalėjo. Nemažas nuopelnas ir laikraščio kolektyvui, nors drg. J. Marazienė atgulusi ligonės lovoje, kad laikraščio ėjimas nesušlubuotų, neišseko.

Darykime viską, kad ir šiomet per visus metus laikraštis tebegyvuotų.

S. J. Jokubka

zicijos, todėl jos atsiradimas laikytinas moraline parama Lietuvos vyriausybei. Kaip rašė atsiminimuose P. Klimas, tų metų vasarą „lūžo pasitikėjimas Tautų Sąjunga, kuri, nelikvidavusi Zeligovskio avantiūros, per daug aiškiai linko į didžiųjų santarvininkų, į Lenkijos pusę, beveik paaukodama jai Lietuvą“. Tais žodžiais pasakyta viskas: iš tikrųjų nuotaikos krašte buvo minorinės, nepakankamai vieninai laikėsi vyriausybė, o seimo posėdžiai daugiau priminė turgų, ne įstatymų leidimo tvirtovę. Draugija veikė demokratinio centralizmo principais — aukščiausias organas — mėtinis suvažiavimas, kuris išrenka Centro valdybą, o ši — pirmininką, pavaduotoją, išdininką. Vietose veikia kuopos (ne mažiau 5 narių), ir skyriai (ne mažiau 10 narių). Draugijos nariai ir rėmėjai rengdavo paskaitas, parodas, organizavo knygnus. Draugija buvo užsibrėžusi leisti savaitraštį „Tėvų žemė“. Ar toks leidinys pasirodė, žinių nėra. Ketvirtąjį dešimtmečio antroje pusėje draugijos skyriai veikė visuose didesniuose Lietuvos miestuose, apskrityse, valsčiuose. Daugelis „Lietuvos atgimimo draugijos“ skyrių turėjo vardus — „Ažuolo“, „Perkūno“, „Aušros“, „Saulės“ ir kitus.

1940 m. kovo mėn. draugija persikėlė į Vilnių ir tuo pačiu įvykdė šį savo įstatų punktą: „Draugijos CV būstinė — Lietuvos sostinė Vilnius (laikiniui Kaune) šiais metais įsteigė skyrius Trakuose, Švenčionėliuose, kitose Vilnijos vietovėse.“

Draugija neišaugo į masinę organizaciją, net neturėjo propagandos, organizacinio skyrių. 1940 m. gegužės viduryje nauja valdyba susirūpino savo gretų telkimu naujo pavojaus Lietuvai iš Vakarų akivaizdoje, todėl ir valdyba buvo išplėsta, papildyta jaunais, veikliais organizatoriais. Tokiais, kaip gydytojas S. Čepulis, A. Stankevičius, inžinierius K. Brunius. Karo metais jie dalyvavo pasipriešinime vokiškiesiems naciams.

V. Liauška

SU NAUJAISIAIS TAUTIEČIAI!

Vėl pradėdame versti naujų, jau 1989, metų kalendorių. Vėl susimąstome, kokie jie bus kiekvienam, mūsų šeimoms kolektyvui, kur dirbame, visai mūsų tautai, kitoms tautoms. Viliamės, tikime, kad Naujieji metai praturtins gyvenimą, kad būsime sąžiningesni sau ir kitiems, kad mūsų namai bus dar atviresni bičiulystėi.

Naujųjų metų slenksį Lietuvoje peržengiame tautiškai sustiprėję. Sugrįžo tautinė trispalvė, tapusi valstybine vėliava, vėl suskambo V. Kudirkos „Tautiška giesmė“, kviesdama ir ragindama —

Vardan tos Lietuvos

Vienybė težydi.

Tautos istoriją vėl liudija Vytiš, Gediminaičių stulpai, o gimtoji lietuvių kalba įgavo valstybinės kalbos statusą. Istorija nemiršta, atversti jos puslapiai didžiai talkina tautiniam atgimimui. Lietuvis lietuvių lengviau atpažįsta, ir trokštame, kad taptume pavyzdžiu tokios vienybės, kada po lygiai pasidalijama ir tautos rūpesčiai, ir jos džiaugsmas, kada vienodai skauda dėl jos nesėkmių ir džiugu dėl laimėjimų.

1988-aisiais ne tik paseikėjom praeities skaudulius, patirtas kančias, bet ir pajutom suartėjimo stiprybę. Pradedam gyventi apivaliusia atmintimi, tvirti tikėjimo, kad tautos kelias ir jos valia savo tikslus pasiekia.

Kokie mums bus Naujieji? Aišku ir tikra viena — reikės gyventi, auginti vaikus, dirbti, rūpintis, kad savo gyvenimu nebūtume kiauurmes tautos istorijoje. Todėl Naujųjų metų proga kiekvienam tautiečiui išsivijoje linkiu valios ir ryžto, blaivaus proto ir geros sveikatos, linkiu sunkaus, bet garbingo darbo, kad visame pasaulyje žmonės galėtų gyventi turtingiau ir teisingiau! Te istorinių Lietuvai 1988-ųjų metų gerieji darbai neišslysta iš mūsų rankų!

„Tėviškes“ draugijos
pirmininkas
V. Sakalauskas

SVEIKINA „TIESOS“
ŽURNALISTAI
(Telegrama)

Gerbiamas redaktoriau, perduokit visiems „Vilnius“ bendradarbiams ir skaitytojams nuoširdžiausius „Tiesos“ laikraščio žurnalistų naujametinius sveikinimus. Lai nenuilsta jūsų plunksnos, lai laimė lanko jūsų namus, o ligos juos aplenkia.

Ačiū jums už ilgametę pastangą artinti išsivijus prie Tėvynės Lietuvos. Be pažangiečių veiklos negalima būtų įsivaizduoti šiandieninio lietuvių tautos vienijimosi.

Su gilia pagarba,

„Tiesos“ redaktorius
Mindaugas Barysas,
Vilius Kavaliauskas,
Albertas Laurinčiukas.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Persitvarkymo Sąjudis Lietuvoj turės persitvarkyti

Dėtos viltys, kad persitvarkymo Sąjudis Lietuvą išves į švarų socialistinį kelią, lyg ir pradeda nepasiteisinti. Sąjudyje per daug priviso visokių ekstrimistų ir šiaip neatsakingų elementų, savo išpuoliais vis labiau diskredituojančių Sąjūdžio darbą ir jo vardą. Lapkrityje jų išpuoliai prieš susirinkusį Lietuvos parlamentą (Aukščiausiąją Tarybą) ir jo deputatus, dėl to, kad jie išvengė klaidos, kokią padarė Estija, visuomenėje Sąjūdžiui sukėlė neregėtą pasipiktinimą ir susirūpinimą.

Kad Sąjudyje yra tokių blogų žmonių seniai buvo žinoma. Netgi rugsėjo mėnesį, kai dar tebuvo tik sąjūdžio iniciatyvinė grupė, Komunistų partijos Centro Komitetas visuomenę išpėjo. Girdi, nors "sąjūdžio iniciatyvinės grupės nariai žodiniuose ir spausdiniuose pareiškimuose deklaruoja, kad Sąjūdžio tikslas yra padėti partijai realizuoti persitvarkymo idėjas, įveikti stagnacijos reiškinius... bet negalima nematyti ir to, kad kai kurie Sąjūdžio atstovai užmezga kontaktą, palaiko ryšius su Vakarų "balsais" ir lietuvių emigracijos reakcine dalimi".

Chicagiškis "Draugas" lapkričio 11 d. laidoje netgi pasigyrė, kad grįžęs iš Vilniuje vykusio Sąjūdžio steigiamojo suvažiavimo Lietuvių Bendruomenės pirmininkas prof. V. Bieliauskas papasakojo, jog tarėsis su Sąjūdžio atstovais ir Laisvės Lygos atstovais, kurie jo prašė siūsti paramą per Lietuvių Bendruomenę. Tuo tarpu dr. A. Razma paskelbė, kad LB turinti asmenį, kuris telksias aukas Lietuvos reikalams.

Kokiems Lietuvos reikalams tas žmogus telks aukas, komentarų nereikia. Kultūros fondo ir panašioms reikalams aukas vargiai ar jis telks. Štai ir ar tik ne čia pakastas šuniukas, kad lietuvių emigracijos reakcinė dalis taip karštai katutėmis ploja Sąjūdžio ekstrimistų neleistiniams išpuoliams ir siekiams.

1940-aisiais metais Lietuvos darbo liaudis ir sveikiau galvojanti inteligentija atmetė buržuazinius smetoninius reakcinius, tenka pasakyti, atmes ir į Sąjūdį sulindusiuosius bei lendantuosius tuos neatsakingus Sąjūdį diskredituojančius žmones. Pavyzdžiui, Respublikinė karo ir darbo veteranų taryba, atstovaujanti daugiau kaip 700 tūkstančių Tarybų Lietuvos miestų ir kaimų gyventojų, skirtingų tautybių ir profesijų, komunistų ir nepartinių, revoliucinio ir antifašistinio judėjimo dalyvių, aktyvių socializmo kūrėjų — viešai per spaudą pasmerkė neatsakingų žmonių ir kai kurių Sąjūdžio vadovų antikonstitucinius išpuolius prieš Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatus, prieš Respublikos vyriausybės vadovus ir kreipėsi į Sąjūdžio vadovybę viešai už tuos negarbingus veiksmus atsiprašyti ir nuo ekstrimistinių elementų ir jų veiklos atsiriboti.

Toliau ten pat T. Aksomaitienė su savo vyru piktinasi: "Nesuprantama, ko Sąjūdžio žmonės siekia, pareiškę šių metų lapkričio 18 dieną Vyriausybės televizijos studijai dėl ryšių nutraukimo su Respublikos vyriausybe. Mes manome, kad panašūs veiksmai nepuošia Sąjūdžio. Mes siūlome Sąjūdžiui artimiausiu laiku pasmerkti pačių neapgalvotus ir netiesiogiai atliktus veiksmus jir viešai atsiprašyti Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatus ir taip pat Lietuvos TSR vyriausybę".

Rytojaus dieną toje pačioje "Tiesoje" lapkričio 23 d. Vilniaus Darbo raudonosios ordino Spalio 60-mečio gamybinio susivienijimo kolektyvas štai ką sako: "Mūsų internacionalinis kolektyvas, kuriame garbingai dirbaujasi lietuviai, rusai, lenkai, baltarusiai, ukrainiečiai, žydai, karaimai, totoriai ir kitų tautybių žmonės visada remia principingą partinę mūsų respublikos partijos ir vyriausybės vadovybės poziciją...".

Kartu mūsų gamyklos darbininkai ryžtingai smerkia atskirų Sąjūdžio vadovų veiksmus politinei ir ekonominei padėčiai Lietuvoje destabilizuoti".

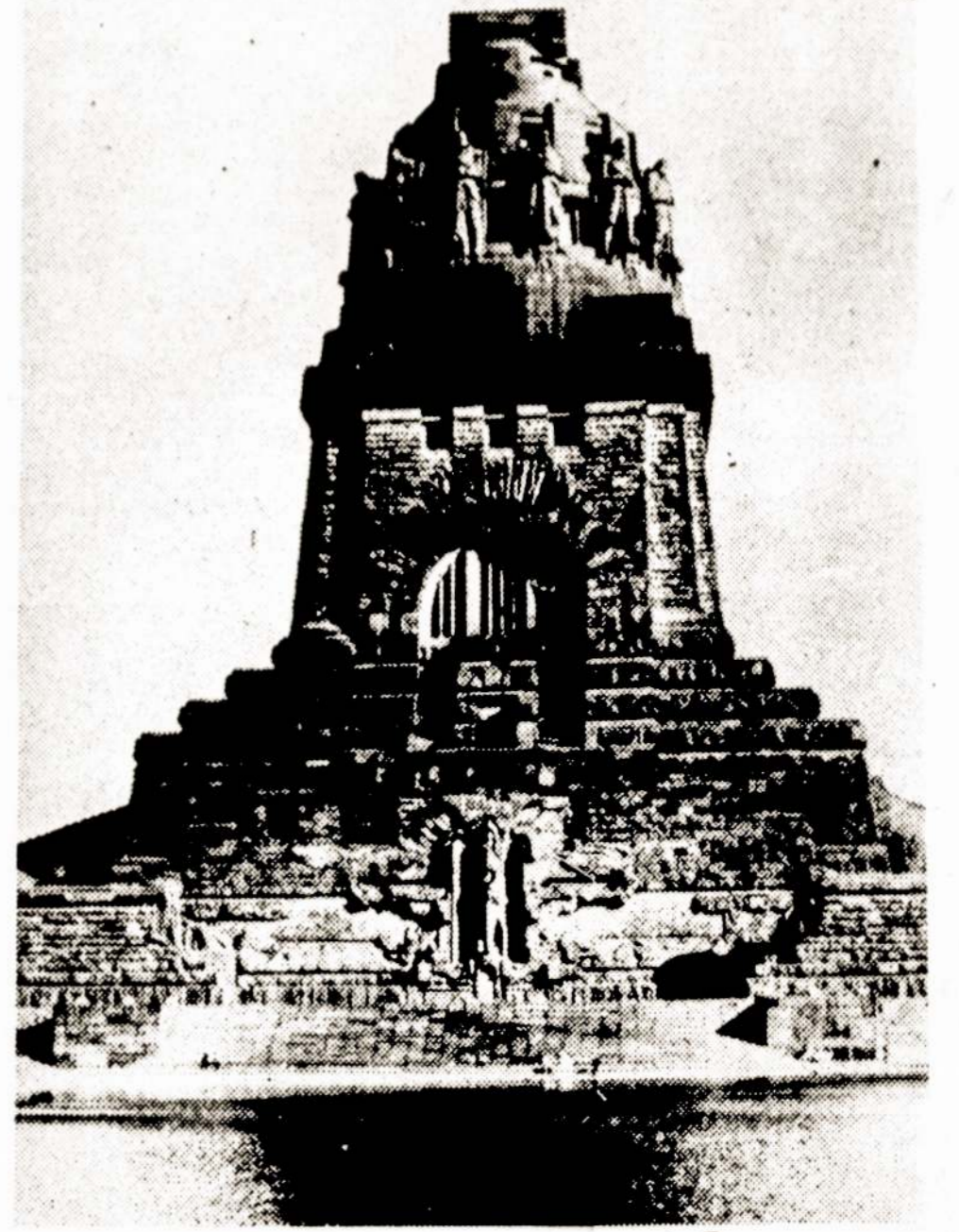
Toje pat "Tiesos" laidoje Jadvyga ir Mindaugas Lapeliai redakcijai rašo: "Remiame Sąjūdžio veiklą nuo pat pirmųjų dienų, bet nepalaikome raginimų kovoti už demokratiją nedemokratiškais metodais, aistrų kurstymu".

Arba paimkime lapkričio 22 d. "Tiesoje" Sąjūdžiui vilniečių: J. Antanaičio, V. Borisovo, G. Kaminsko, J. Utkevičiaus, D. Bardausko pasipiktinimą. Jie rašo: "esame nusivylę Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio atstovais. Iškvietieji į sesiją svečiais, jie elgėsi ne kaip svečiai. Spaudė deputatus, platino savo projektus, reikiškė komentarus. Už tokį elgesį jie iš paties demokratiškiausio parlamento būtų tuoj išprašyti".

Apmaudu, kad sąjūdiečiai prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų, o vėliau Gedimino aikštėje paskatino demonstraciją, mitingavo, atvirai įžeidinėjo deputatus".

Panašių laiškų laikraščio redakcijos gauna ir daugiau. Pasipiktinę kai kuriais Sąjūdžio vadovais, sulindusiais į Sąjūdį nacionalekstrimistais rašo pavieniai žmonės, rašo atskiros organizacijos, imonių kolektyvai...".

Siomis dienomis Chicagoje viešinti viena viešnia iš Lietuvos, "Vilnies" redakcijai papasakojo, kad persitvarkymo Sąjudis Lietuvoje turės persitvarkyti, nes kitaip liaudis jį nustumis į šalį.

Rytų Vokietijoje, vienas iš Leipzigo įžymiųjų — "Tautų kovos" paminklas, pastatytas sąjungininkų pergalės prieš Napoleono kariaunos pergalę. Įžymus istorinis Leipzigo mūšis įvyko 1813 m. spalio 16-18 dienomis, vykstant karui prieš Napoleono Prancūziją.

91 metro aukščio monumentas (nuotraukoje) buvo atidengtas šio įvykio 100 metų sukakties proga. TASS-o nuotr.

Skolų atidavimas

Su tautiniu atgimimu pradėta domėtis senąja lietuvių kultūra, istorija. Deja, šiais klausimais per pastaruosius dešimtmečius išleista ne tiek daug darbų. Todėl „Mokslas“ leidykla, atsižvelgdama į skaitytojų reikiamus pageidavimus, kartu su mokslininkais parengė leidimo programą artimiausiems metams. Ją šiandien aptaria leidyklos vyriausiasis redaktorius V. Januškis:

— Išsiskiria trys tęstinės istorinių leidinių serijos. Į „Lietuvos istorijos šaltinius“ įeis J. Jurginio autentiška medžiaga apie lietuvių „Henrikas Latvis. Livonijos kronika“ (1989). TSRS centriniam valstybiniame senųjų aktų archyve saugoma Lietuvos Metrika (622 knygos), kurią naujai leis Maskvos, Baltarusijos, Lenkijos ir mūsėškė leidyklos (1990—2000). Istorikai „Mokslui“ atrinko tas 30 knygų, kurios labiausiai liečia Lietuvą. Apie respublikos miestų ir miestelių gyvenimą išsamiai pasakos daugiau kaip dešimt „Lietuvos miestų istorijos šaltiniai“ (1989—2000) leidinių. Tokie autoriai, kaip J. Dluogošas, M. Pretorius, T. Laperneris, ruošiamose knygose prisimins prūsų, jų istoriją.

„Lietuvos istoriografijos“ serijai jau vasarą pradėta rengti A. Šapokos redaguota „Lietuvos istorija“. Išeis faksimilinis Kaune leisto originalo leidinys, skirtingai taisytam „Kultūros baruose“. Knygos pabaigoje bus pateiktas profesorius J. Jurginio vertinimas. Kol kas žadama knygą išleisti 100 tūkstančių egzempliorių tiražu. Jeigu leidykla gaus papildomai popieriaus — tiražas bus kartojamas. Kitų metų pradžioje taip pat turėsime JAV mirusio lietuvių istoriko A. Kučinsko faksimilinį „Kęstutį“. Tai išsamiausia knyga apie mūsų kunigaikščius. 1978 metais Romoje buvo išleista Z. Ivinskio „Lietuvos istorija“ (iki Vytauto mirties). Mūsų istorikų vertinimu, tai kol kas geriausiai parašyta istorija apie tuos metus. Šiai knygai spausdinti leidykla jau gavo VFR gyvenančios autorius žmonos sutikimą. Gražiai iliustruotą žadame leisti I. Jonyno „Lietuvos didžiuosius kunigaikščius“ (1992).

Mokytojams skirtos „Lietuvos istorijos“ pirmasis sąsiuvinis jau išėjo. Pažymėsiu, kad jį išleidome per tris mėnesius. Turėtume neuždelti ir su antru numeriu. Iš kitų „Lietuvos istorijos“ serijos leidinių įdomesnis bus V. Žulkaus, L. Klimkos „Lietuvos pajūrio žemės viduramžiais“ (1989). Autoriai knygoje bando istoriškai parodyti Klaipėdos problemą. Patys naujausi istorinės literatūros puslapiai — tai istorikų konferencijos, vykusios LTSR MA, medžiaga.

Svarbią vietą tarp kultūros istorijos literatūros užims M. Mažvydui skirta programa. Į ją įeis Z. Zinkevičiaus parašyta M. Mažvydo biografija, lietuvių raštijos paminklai, tokie, kaip M. Daukšos katekizmas, žodynai (1994), Volfenbiutelio postilė (1992), A. Baranausko Rinktiniai raštai (1992), A. Jovaišo „Jie parašė pirmąsias lietuviškas knygas“ (1989), masiniai populiarūs leidiniai.

Iki šiol neturime nei archyvų, nei muziejų fondų katalogų. Tai skaudžiai atsiliepia mūsų visai kultūrai. Tokius informacinius leidinius planuojame artimiausiems metams.

Neturėjome ir tokio veikalo, kaip „Lietuvių kalbos istorija“. Ši mokslinė Z. Zinkevičiaus monografija žadama versti ir į rusų bei anglų kalbas. Svarbus dalykas baltistikai ir indoeuropistikai bus V. Mažiulio „Prūsų kalbų žodynas“. Yra idėja paskelbti Vyduo rankraščius, kurie atskleidžia jo pasaulėžiūros humaniškumą, lietuvių-vokiečių santykius. Laukiama autorius, kuris parašytų J. Basanavičiaus biografiją.

Deja, kol kas naujai parašytų stambesnių istorikų, menotyrintikų darbų dar neturime.

Dana Slaudinytė

— Apie 50-ies valstybių atstovai Jungtinėse Tautose tarėsi, kas daryti, užkirsti kelią šiukšlių gabenimui ir vertimui neišsivysčiusių šalių teritorijose.

— Generalinis chirurgas Everet' Koop nesutinka, kad neseniai išras tas bedūmės cigaretės nekenksmingos žmogaus sveikatai.

Vilnis, 1989 m. sausio 5 d.

SUARTINTI DU TAUTOS KRANTUS

Kaip keičiasi „Tėviškės“ draugijos veikla, keičiantis Lietuvai? Apie tai kalbamės su draugijos prezidentu pirmininku VACLOVU SAKALAUSKU.

Lygiai prieš dvejus metus, pradėjus vadovauti draugijai, Jūs iškelėte „talkaus sambūvio“ principą santykiuose su išsivija. Raginate — mažiau konfrontacijos, nereikalingos polemikos, daugiau kultūrinų, profesinų kontaktų. Aple tai kalbėjote ir interviu, kurį davėte „Gimtajam kraštui“ (1986, Nr. 46). Vėl, susitikdami su Jumis, norėtume paklausti — kaip tos idėjos realizuojamos draugijos veikloje?

Atidesnis „Gimtojo krašto“ skaitytojas turėjo pastebėti, kad per tuos dvejus metus laikraštyje nepasirodė nė vienas straipsnis, kuriame būtų asmeniškai užsipultas užsienyje gyvenantis tautietis, kokių pažūūrų jis besilaikytų. Deja, išsivijoje leidžiami lietuviški laikraščiai ne visiškai parėmė mano kvietimą — dar vis palieja užgauliojimų. Tačiau čia jų reikalas.

Per dvejus metus draugijos kultūriniai ryšiai neabejotinai išsiplėtė, pasiekė naują lygmenį ir susilaukė atgarsio išsivijoje. Pernai ir šiemet Lietuvoje surengtos 8 personalinės žymių išsivijos dailininkų (V. K. Jonyno, K. Varnelio, E. Urbaitytės, J. Račkaus, A. Krivicko, M. Stankūnienės ir kt.) parodos. Diasporos ir tautos kamieno kultūros susiliejimo simbolis ir švente tapo lietuvių išsivijos dailininkų kūrybos apžvalginė paroda. Joje eksponuota 300 darbų, kurių autoriai yra 77 dailininkai iš JAV, Kanados, Lotynų Amerikos, Vakarų Europos šalių. Dauguma jų buvo padovanoti LTSR dailės muziejui. Lietuvoje surengėme arti 20 koncertų, kuriuose dalyvavo lietuvių kilmės dainininkai ir muzikantai, kaip antai V. Mozuraitytė, R. Lampsaitytė (VFR), D. Stankaitė, D. Sakaitė, A. Vasaitis, A. Grigas, R. Kulonis (JAV) ir kt.

„Tėviškės“ draugijos tarpininkaujamos išsivių organizacijos ar atskiri asmenys pasikvietė pas save ir surengė V. Noreikos, N. Ambrazaitytės, E. Kaniavos, V. Bagdono, kitų mūsų garsių artistų koncertus, rašytojų kūrybinius vakarus. Pirmą kartą po karo pasiekta Brazilija: joje, o paskui Argentinoje ir Urugvajuje didelio pasisekimo susilaukė dainininkė I. Milkevičiūtė, birbynininkas A. Smolksus, kanklininkė L. Naikelienė, „Armonikos“ ansamblio vadovas S. Liupkevičius. Malonu, kad prie koncertų organizavimo Brazilijoje ir Urugvajuje prisidėjo ir dvasininkijos atstovai. Manau, reikšmingi yra kunigo J. Giedrio žodžiai, atspausdinti Urugvajuje leidžiamame lietuviškame laikraštyje: „Mes neklausėme, kas jie. Jie neklausė, kas mes. Mus visus vienijo tai, kad esame lietuviai“. Neseniai mūsų menininkų grupė (S. Trimakaitė, A. Kisieliūtė, G. Storpirtis) grįžo iš panašios turnė po VFR. Atrodo, kad nepasitikėjimo ir įtarumo ledai pralaužti ir VFR esančioje Vasario 16-osios gimnazijoje. Kaip pasakoja mūsų menininkai, šilčiausias susitikimas su tautiečiais buvo būtent čia.

Pastovų pobūdį įgavo mūsų kontaktai su „Santaros—Šviesos“ federacija. Šiemetiniame jos suvažiavime dalyvavo arti 20 įvairių profesijų Lietuvos pasiuntinių, tarp jų Sąjūdžio seimo ir tarybos nariai rašytojai A. Čekuolis ir S. Gėda, aktorius R. Adomaitis, Kultūros fondo pirmininkas prof. C. Kudaba.

Darėme žygių išplėsti ryšius su AABS — Baltų studijų puoselėjimo asociacija. Šie klausimai plačiai aptarti susitikime su viena iš šios organizacijos vadovų prof. A. Barūnaitė-Vileke. Šiemet pirmą Vilnis, 1989 m. sausio 5 d.

kart AABS konferencijoje dalyvavo Lietuvos mokslininkai V. Arėška ir J. Girdzijauskas.

Kiek leidžia mūsų galimybės, padedame medicams, inžinieriams, prekybininkams, pramonininkams užmegzti dalykinius, komercinius ryšius su kolegomis tautiečiais užsienyje.

Iš gaunamų laisvų sprendžiame, ad dauguma tautiečių patenkinti Tėviškės“ veikla, sudarant jiems galimybę užsakyti ir gauti lietuviškas knygas bei plokšteles paštu. „Gimtajame krašte“ skelbiame naują paslaugą — tautiečiai galės pasveikinti gimines ir artimuosius Lietuvoje, įteikiant jiems šventinės dovanas. Ateityje numatoma daugiau panašių patarnavimų.

Prieš keletą savaitių mūsų laikraštis (1988, Nr. 44) išspausdino pasikalbėjimą su svečiu iš JAV prof. V. Bieliausku — tai buvo pirmas „G. k.“ interviu su Pasaulio lietuvių bendruomenės tarybos pirmininku. V. Bieliauskas, be kita ko, paltė ir „Tėviškės“ veiklą — papriekalštavo dėl draugijos perdėtos orientacijos į pažangiečius, kad jos nuostatai pasenę ir aplamai „Tėviškės“ pavadinimą reikalinga keisti, kaip susikompromitavusį išsivijoje. Kaip vertintumėte šį pasisakymą?

Su p. V. Bieliausku ne kartą susitikau jo viešnagės metu. Pats faktas, kad PLB ir „Tėviškės“ draugijos vadovai pirmą kartą sėdo už vieno stalo ir kalbėjosi išsivijai aktualiais klausimais, yra pozityvus.

Nuomonių pasikeitimas buvo naudingas ir tuo, kad mūsų susitikime dalyvavo Sąjūdžio tarybos nariai K. Prunskienė, A. Buračas, V. Tomkus, kurie taip pat išsakė savo mintis dėl „Tėviškės“ darbo pajavairinimo.

Suprantama, nereikia laukti, kad visi klausimai būtų išspręsti vienu prisėdimu. Tačiau su p. V. Bieliausku radome daug bendro, nes abiem rūpi lietuvių išsivijos išsivijimas ir lietuvių kultūros puoselėjimas ir garsinimas užsienyje.

Manychiau, demokratizacijos ir viešumo procesai Lietuvoje atvers daugiau galimybių mūsų bendradarbiavimui, savitarpio pasitikėjimui. Tik būkime tolerantiški, kantrūs, geranoriški.

Kas dėl p. V. Bieliausko priekaištų, kad „Tėviškė“ dirbo tik su pažangiečiais, jie nėra visai pagrįsti. Apie tai kalba ir mano anksčiau pateikti kultūrinio bendradarbiavimo su išsivija pavyzdžiai. Tiesa, ankstesniais metais daugiau orientavomės į ikikarinę emigraciją, kadangi tautiečiai, palikę giminę karą ir pokario metais, dėl įvairiausių priežasčių vengė kontaktų su Lietuva. Suprantama, tam turėjo įtakos vyravusios visoje Tarybų Sąjungoje nepasitikėjimo užsieniui nuotaikos, tarp jų ir su išsivija. Tuo galima būtų patiesinti ir kai kuriuos aštresnius išpuolius prieš atskirus išsivius bei jų organizacijas. Visiškai sutinku su tuo, kad būtina keisti „Tėviškės“ draugijos nuostatus. Sukurti prieš dvidešimt penkerius metus, jie tikrai neatitinka laikmečio dvasios. Neseniai apie tai kalbėjome ir prezidento posėdyje. Sudaryta komisija parengti naujiems draugijos įstatams. Tame pat posėdyje buvo svarstytas klausimas dėl draugijos prezidento sudėties atnaujinimo — įtraukti daugiau kūrybinių organizacijų, Persitvarkymo Sąjūdžio, jaunimo atstovų. Numatyta įsteigti prie draugijos dailės, teatro, muzikos, žurnalistų ir sporto visuomenines sekcijas. Tai leis mūsų darbe plačiau remtis visuomene, geriau aprėpti svarbesnes veiklos kryptis su išsivija. Sieksime, kad būtų patvirtintas tautiečio statusas, jis turėtų skirtis nuo kitų į respubliką atvykstančių

užsienio svečių.

Vis dažniau pasigirsta minčių, kad draugija turėtų palaikyti ryšius ne tik su tautiečiais užsienyje, bet ir su visais lietuviais, gyvenančiais už Lietuvos ribų. Vistems jiems reikalinga tėviškės šviesa ir šiluma.

„Tėviškės“ draugija, kaip ir panašios organizacijos kitose respublikose, buvo sukurta palaikyti kultūrinus ryšius su tautiečiais užsienyje. Deja, mūsų darbo ribos oficialiu sąjunginės organizacijos nurodymu nesiekė netgi socialistinėse šalyse gyvenančių lietuvių — tai buvo Lietuvos draugystės ir kultūrinų ryšių su užsienio šalimis draugijos kompetencija. Tiesa, gyvenimo realybė įnešdavo pataisas — išnaudodavome „nelegalias“ progas pagelbėti, sakysim, Lenkijos lietuviams spauda, knygomis, palaikėme ryšius su atskirais kultūros veikejais VDR, Vengrijoje.

Iki šiol buvo traktuojama, kad tiek Tarybų Sąjungoje, tiek socialistinėse šalyse visos tautos gyvena broliškoje vieningoje šeimoje. Vykstantis persitvarkymas parodė, kad tos tariamos vienybės ir „liškumo nepakanka etninėms mažumoms saugoti savo tautos kultūrą, tęsti jos tradicijas.

Pagaliau pasiekėme, kad „Tėviškės“ draugija dabar galės plėtoti ryšius ir su tautiečiais socialistinėse šalyse.

Organizacijos ir draugijos turi palaikyti pastovius kultūrinus ryšius su lietuviais, gyvenančiais kitose Sąjungos vietose. Kiek man žinoma, respublikoje to nebuvo. Manau, tai buvo neteisinga praktika. Todėl draugijos prezidento posėdyje nutarėme parengti išsamią su šia lietuvių tautos daimi kultūrinio bendradarbiavimo programą. „G. k.“ jau buvo paskelbta, kad kitamet „Tėviškė“ skirs 10 stipendijų į lietuvių kalbos kursus tautiečiams, gyvenantiems kitose Tarybų Sąjungos respublikose.

„Tėviškės“ draugija rengiasi kitais metais paminėti savo veiklos 25-metį. Gal galėtumėte trumpai papasakoti apie tas iškilmes.

Skambių maršų, didelių posėdžių nebus. Stengsimės, kad mūsų bendri su išsiviais renginiai būtų solidesni, labiau šventiški.

Dar šiemet vyks svarbus pasaulio lietuviams renginys — III sporto žaidynės Australijoje. Pirmą kartą į jas kviečiami Lietuvos sportininkai. 15 žmonių delegacija jau rengiasi šiai išvykai. Dabar tas žaidynes tikrai bus galima vadinti pasaulio lietuvių žaidynėmis.

Daug idomių pasiūlymų turime 1989 metams. Paminėsiu keletą. Po daugiau kaip 20 metų pertaukos vėl žada atvykti iš Šiaurės Amerikos išsivių vyrų krepšinio rinktinė — numatytos jų rungtynės su geriausiomis Lietuvos klubinėmis komandomis liepos—rugpjūčio mėnesiais.

Gegužės mėnesį laukiame R. Dautarto vadovaujamos popmuzikos grupės „Vosges“. Tuo pat metu žada Lietuvoje viesėti ir koncertuoti vyrų kvartetas iš Los Andželo.

Pageidauja atvykti net du dramos kolektyvai — Čikagos „Antaras kaimas“ ir Los Andželo lietuvių dramos sambūris. Tariamasi dėl dviejų Kanados lietuvių šokių kolektyvų „Atžalyno“ ir „Gintaro“ kelionių į Lietuvą.

Dailininkų pavyzdžiu nori pasiekti fotomenininkai. Apžvalginė išsivijos fotografijos paroda numatoma atidaryti Lietuvoje kitų metų rudenį. Bus rengiamos personalinės išsivijos dailininkų parodos, dailininkų rečitaliai.

Nemažas Lietuvos menininkų būrys turėtų lankytis ir lietuvių kolonijose užsienyje. Tokių pakvietimų turim iš Brazilijos, Urugvajaus, Kanados, Vokietijos Federacinės Respublikos ir kt.

Atėję už pašnekesį.

Kalbėjo A. Juodupis

ATĖJO TAS LAIKAS AR NE?

Atrodo, kad ilgus dešimtmečius užtrukusi konfrontacija baigiasi. Taip tardamas, galvoje turiu du dalykus. Lemtingiausia, kad vis ryžtingiau išgriaunami barjerai tarp socialinių sistemų, kurias sudaro Rytams ir Vakarams priklausanti valstybės. Muskulai, išauginti daugyti snukiams, atsileidžia. Ir ten, ir čia suprasta, kad užkariautojų epocha pasibaigė. Vis dažniau skirtingų socialine sandara valstybių vadovai susėda prie derybų stalo ir atsikelia nuo jo, suradę naujo sąlyčio taškus geresniam savitarpio supratimui, perspektyvinėms paieškoms. Tai bent šiek tiek atšlieja žmoniją nuo branduolinės katastrofos. Neatrodė, kad būtų pasaulyje blaiivi asmenybė, kuri nekonstatuotų, jog šiandien viltis išsaugoti taiką yra didesnė, jos daugiau, negu buvo netolimoje praityje. Tai dar nereiškia, kad pasaulio žmonės jau gali sėstis puotai: Rytų—Vakarų konfrontacijos atoslūgis tik toks, kad tik vilčiai jo teuztenka. Atsi- grėžėm į protą ir viliames, kad jis pajėgus atlikti sunkų darbą ir išves žmoniją į laikmetį, kuomet bus gėda prisiminti, kokiai katastrofiškai savižudybei buvome susiruošę.

Tai pirmas dalykas. Antrasis seka iš pirmo. Jį susmulkinu iki klausimo: o kaip šiomis sąlygomis peržengtį konfrontacijos barjerus tautoje? Šiuo atveju — lietuvių tautoje...

Tai, beje, senas klausimas, bet Lietuvos žmonių galvomis jis viešai ir kartu sąžiningai apmąstomas tik dabar. Atsakymas dažniau vienareikšmis — reikia būti kartu. Reikalingas supratimas — aukštas, kvalifikuotas, išeinant iš to, kuris išreiškta fraze: jėga nugalį jėgą. O stalinizmas buvo būtent toji jėga, kuri nugalėjo ne tik pasitraukusius į užsienį, bet ir pasilikusius Lietuvoje. Klasinės kovos sampratos vežimas, dirbtinai iškeltas iš savo vėžių — pavirto siaubu ir atsitiko tragedija, kada nei vieno tėvo vaikai tapdavo klasiniais priešais. Tai ką kalbėti apie tautą?

Šiandien laikai ne tie. Gal todėl ir nereikėtų sakyti, jog buvome stalinizmo jėgos nugalėti mirtinai. Gal teisingiau sakyti, kad buvome tos jėgos priversti išlaukti, kad toks laukimas — tai taip pat kova. Antraip, iš ko ir kaip galėtume atgimti, jau suspėję per tokį trumpą laiką pasikelti į Gedimino kalną su tautos trispalve?

Kovoje už būtį yra daug ginklų. Ir pagalvoju: o kas būtų atsitikę, jeigu tais pokario laikais visi kaip vienas į miškus? Su šautuvais, granatomis, automatais... Kas būtų atsitikę, jeigu ne su „valio“ Staliniui, o su viešu prakeikimu jam būtume organizavę tautos gyvenimą?

Tam „valio“ nelabai buvo patikėta. Ir manychiau, kad tą bent iš dalies paliudija tremtys į Sibirą, prie Laptevų jūros ir visur, nuo kur toli iki Lietuvos.

Mielas mano Lietuvos žemdirbėli! Ar ne tu išsaugojai mūsų laikais gimusį Sąūdį, jau tada kalbėdamas savo vaikams: Ša, ša! Dabar ir sienos ausis turi!

Tai, sakykite, kaip dabar mums susirinkti — iš Sibiro, užsienio ir Lietuvos? Atėjo tas laikas, ar ne?

Pr. Peleša

— Ekvadoro sostineje suvažiavę kai kurių Lotynų Amerikos šalių jau pensininkų generolai bei pulkininkai priėjo nuomonė, kad JAV padiktuotos Nacionalinio Saugumo doktrinos reikia atsisakyti ir karines jėgas nukreipti už socialinio teisingumo ir laisvės kovas.

Žmonės ir datos

SAUSIO 1 DIENA
PRIEŠ 275 METUS

gimė lietuvių literatūros klasikas Kristijonas Donelaitis.

Do-ne-lai-tis!
Klausykite, skamba kaip varpas.
Done-laitis!
Klausykite, skamba kaip kardas.
Donelaitis!
Klausykite, skamba kaip arklas.
Tad atsiremsiu, sakau,
į nedidelį žemės sklypelį,
vadinamą Lietuva.
Žvilgsnį, mintį ir širdį
joje panardinsiu.
Joje turi būt geležies,
Turi būti metalo,
Nes kitaip ji varpo,
kardo
ir arklų
Nebūtų pagimdžius.

Just. Marcinkevičius

Kristijonas Donelaitis paliko Lietuvai neįkainojamą vertybę — pirmąjį grožinės literatūros kūrinių — poemą „Metus“. Jo kūryba išversta į daugelio Tarybų šalies kalbų, taip pat į vokiečių, lenkų, čekų, anglų ir kitas kalbas. Lietuvoje Kristijono Donelaičio kūrybai paskirtos kelios studijos ir daugybė didesnių ar mažesnių publikacijų.

SAUSIO 1 DIENA
PRIEŠ 70 METŲ

gimė TSRS liaudies artistas, TSRS ir LTSR valstybinių premijų laureatas, profesorius Juozas Lingys. Baigęs Šakių gimnaziją, jis studijavo humanitarinius mokslus Kauno, vėliau Vilniaus universitete. 1941 metais jis priimamas į Valskybinį liaudies ansamblį (dabar LTSR akademiniis nusipelnęs dainų ir šokių liaudies ansamblis „Lietuva“). Po karo Juozas Lingys šio ansamblio vyriausiasis baletmeisteris; šias pareigas eina iki 1982 metų pabaigos. Jis dalyvavo rengiant pirmąją šokių dieną 1950 metais ir buvo daugelio respublikinių dainų švenčių vyriausiasis baletmeisteris ir meno vadovas.

Gausus ir reikšmingas jo kūrybinis palikimas. Sukurta daugiau kaip 170 šokių, ratelių, vaizdelių. Tebeįaudina „Sadutė“, „Gaidys“, „Aštuonnytis“ ir daugelis kitų šokių, kurie sudaro lietuviškos choreografijos aukso fondą.

Juozas Lingys buvo Lietuvos kultūrinių ryšių su tautiečiais užsienyje draugijos „Tėviškės“ prezidento narys.

Mirė Juozas Lingys 1984 metais gruodžio 16 dieną.

SAUSIO 1 DIENA
PRIEŠ 100 METŲ

gimė žymus lietuvių kompozitorius, dirigentas ir pedagogas Juozas Tallat-Kelpša. 1919 metais jis buvo Lietuvos Laikinosios revoliucinės vyriausybės paskirtas Švietimo Liaudies komisariato Muzikinės kolegijos nariu, rūpinosi Vilniuje sukurti lietuviškos operos teatrą. 1920 metais gruodžio 31 dieną jis Kaune dirigavo pirmąjį lietuvių operos teatro spektaklį „Traviata“. Nuo tos dienos iki pat mirties Tallat-Kelpša buvo operos dirigentas. Iš jo kūrybos pažymėtinos populiarios solinės ir chorinės dainos: „Mano sieloj šiandien šventė“, „Kur lygus laukai“, „Baladė apie karį“ ir kitos.

Mirė Juozas Tallat-Kelpša 1949 metais.

SAUSIO 1 DIENA
PRIEŠ 75 METUS

gimė revoliucinio judėjimo Lietuvoje dalyvė, Didžiojo Tėvynės karo partizanė Seina Medeiskerytė. Nuo 1941 metų ji — Vilniaus

geto partines organizacijos narė ir komjaunimo Vilniaus miesto komiteto sekretorė. 1944 metais balandžio mėnesį, vykdydama partinę užduotį, Seina Medeiskerytė susikovė su ją užklupusiais gestapininkais, buvo sunkiai sužeista, suimta ir sušaudyta.

SAUSIO 2 DIENA
PRIEŠ 90 METŲ

gimė revoliucinio judėjimo Lietuvoje veikėjas, partinis ir tarybinis darbuotojas Baltrus Matusevičius. Prasidėjęs Pirmajam pasauliniam karui, Vilkaviškio gimnazija, kurioje mokėsi Matusevičius, persikėlė į Vilnių, vėliau į Voronežą. Vilniuje susidraugavo su Julium Janoniu, kitais pažangiais moksleiviais. Persikėlė į Voronežą, pažangieji moksleiviai sukūrė marksistinį būrelį. Baltrus Matusevičius buvo aktyvus šio būrelio narys. 1915 metais įstojo į bolševikų partiją.

1918—1919-ųjų metų socialistinės revoliucijos Lietuvoje laikotarpiu Baltrus Matusevičius dirbo „Komunisto“ redakcijoje Vilniuje, Daugpilyje, Smolenske. Vėliau jis dirbo Kaune, Vilniuje, o nuo 1923 metų gyveno Tarybų Sąjungoje. Jo amžininkus ir bendražygius stebino Baltrus Matusevičiaus asmenybės taurumas.

SAUSIO 3 DIENA
PRIEŠ 80 METŲ

Ukmergės rajone, Šalnose, gimė lietuvių pedagogas, anglistas, žodynininkas Vaclovas Baravykas. Jis studijavo anglų kalbą Kauno universitete, giliną žinias Londone. Vėliau dėstė įvairiose Lietuvos vidurinėse mokyklose bei Vilniaus universitete. Vaclovas Baravykas parengė anglų—lietuvių kalbų žodyną, kuris buvo išleistas 1958 metais, taip pat Lietuvių—anglų pasikalbėjimų knygelę.

Mirė Vaclovas Baravykas 1974 metais.

SAUSIO 5 DIENA
PRIEŠ 70 METŲ

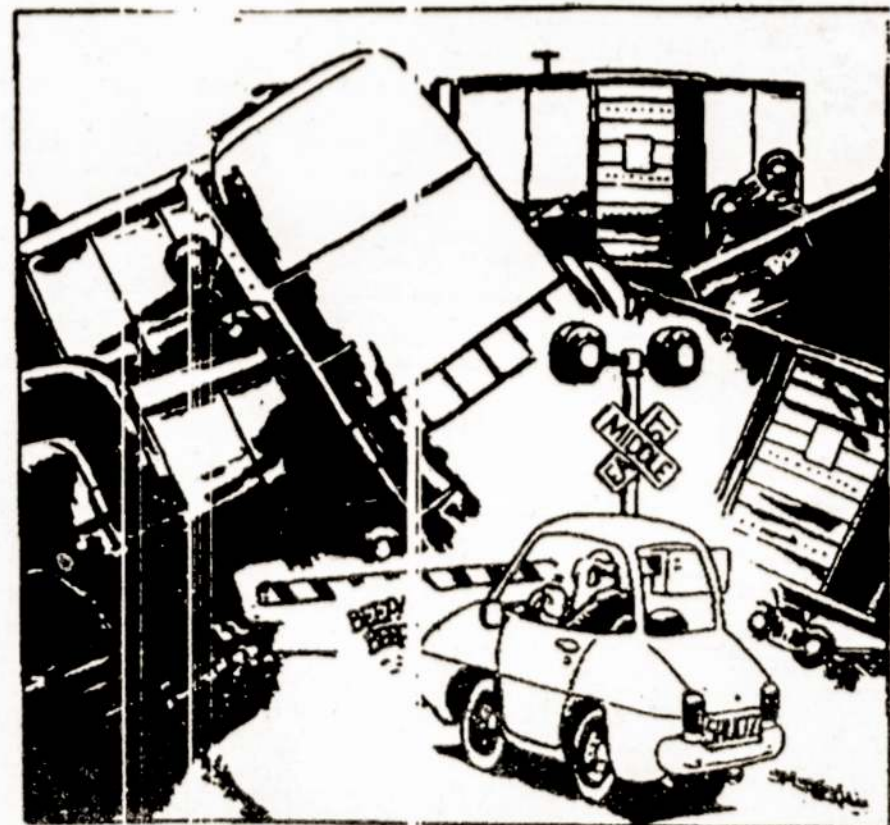
penktasis lietuvių raudonarmiečių Vilniaus pulkas dalyvavo mūšiuose prieš kontrrevoliucinius lenkų legionierius ir pirmasis įžengė į Vilnių. Geriau suprasti tą revoliucinio pakilimo kupiną metų padeda šio pulko kovotojo Kazio Plioplio prisiminimų žiupsnelis:

„Mes buvome jauni vyrai, dūguma komunistų. Ir mes buvome pasiryžę kovoti už Tarybų valdžią. Kuopoje, kurioje aš tarnavau, į kovą mus vedė Jonas Kučikas — 5-osios kuopos vadas. Prisiartinus prie Vilniaus, mus lenkų legionieriai „pasveikino“ šautuvų ir kulkosvaizdžių ugnimi. Jėnas Kučikas sukomandavo: „Pirmyn už Tarybų valdžią, už laisvę pirmyn!“. Mūšiai tęsėsi kelias valandas, lenkų legionieriai neatlaikė ir pradėjo bėgti Vilniaus link, dar laikėsi Vilniaus priemiesčiuose, bet išsilaukė nepajėgė ir sausio 5-ąją vakare mes galutinai išvadavome Vilnių. Mieste darbo žmonės mus sveikino ir patys stėjo į mūsų pulką. Ir ne tik Vilniuje: visur, kur tik mes užėdavome — Švenčionyse, Aukštadvaryje ir kitose vietose. Visur darbo žmonės stėjo į mūsų pulką...“

SAUSIO 6 DIENA
PRIEŠ 180 METŲ

Kedainių rajone, netoli Krakių, gimė aviacijos pradininkas Lietuvoje Aleksandras Griškevičius. Jis gerai mokėjo lietuvių, lenkų, rusų ir kitas kalbas, domėjosi skraidymo aparatais ir pats paruošė keletą jų projektų. Vieną iš jų, geriausią, aprašė knygelėje „Zemai-

UŽSIENIO KARIKATŪRISTŲ AKIMIS

Amerikos politika, peršanti arabų šalims įvairiausių separatistinius sandėrius, niekaip nepajėgia išspręsti Artimųjų Rytų konflikto.
Amerikiečių laikraščio „Birmingham News“ piešinyje: JAV politikos automobilis neranda kelio Artimųjų Rytų aklagatvuoje.
TASS-o nuotr.

BRONZINĖ PASLAPTIS SERGĖTA 30 METŲ

O, jeigu vilniečiai būtų žinoję, kas vežama viename iš daugelio žalių sunkvežimių, sunkiai lingavusių per visą miestą nuo Markučių iki „Dailės“ kombinato... Ne, ne — ne atominė bomba, dargi ne nuo karo užsilikusi mina, o (nepatikėsite!) Stalino paminklas, kuris iki 1956 metų stovėjo Geležinkelio stoties aikštėje. Tai buvo šurpą kelianti „procesija“. Per žalią Lortą kyšojo... milžiniškas bronzinis batas, sutrypęs šimtų tūkstančių žmonių likimus.

Yra tekę girdėti pasakojant apie tas pokario dienas, kai bronzinė statula buvo statoma. Sako, vieną darbininką kelis mėnesius persekiojo už tai, kad nepagarbiai, praeiviams matant, plaktuku taisė kepurės kraštą... O prieš 32-ejus metus, „Stalineco“ traktoriumi

čių garlėkys“. Šis jo aprašytas aparatas buvo žingsnis į priekį nuo aerostatų prie lėktuvų. Vėliau jis pats konstravo skraidymo aparatus ir juos bandė. Aleksandrą Griškevičių traukė ir filosofija. 1860 metais jis parašė kūrinių „Gamtos tikrovė, arba matematinės išvados apie dievybę, sielą ir tikėjimo paslaptis trumpais populiariais pašnekesiais“. Kūrinyje jis išdėstė savo filosofinius pasaulėžiūros principus. Čia išreiškė ir neigiamą požiūrį į religiją. Už šį kūrinių Aleksandras Griškevičius buvo persekiojamas, jam buvo iškelta byla. Mirė 1863 metais.

SAUSIO 8 DIENA
PRIEŠ 90 METŲ

gimė Jonas Valūnas-Juozas Vitas — aktyvus revoliucinio judėjimo Lietuvoje dalyvis, Didžiojo Tėvynės karo partizanas, komunistas nuo 1919 metų. Viena iš jo amžininkių, gerai pažinojusi jį — kaimietė E. Navickaitė-Martinonienė yra taip gražiai apibūdinusi Juozą Vitą: „Jis buvo žmonėse vaikstanti tiesa. Ji spindėjo jo akyse, skambėjo jo žodžiuose, reiškėsi jo veiksmuose. Juozas Vitas gynė tiesą, ieškojo tiesos, kovojo dėl tiesos iki septinto prakaito. Ramus jis nebuvo nė minutės. Jo gyvenimo devizas buvo: „Veikti, veikti ir kuo daugiausia nuveikti!“ Hitlerinė okupacija užklupo Juozą Vitą Vilniuje. Jis įsijungia į pogrindinę kovą, organizuoja pasipriešinimą okupantams. Provokatoriaus išduotas, Juozas Vitas 1943-ųjų metų birželio 29 dieną pakliuvo į gestapo rankas ir buvo nukankintas.

verčiant paminklą nuo pjedestalo, kažkas saukęs: „Josifai Visarionovičiauj, laikykis“. Kaip ten buvo, taip buvo, bet nuo tada bronzinis despotas gulėjo „palaidotas“ nušalioje Vilniaus vietoje. Paskutinis „kapas“ — teritorinės vandentiekio ir kanalizacijos valdybos, seniausios vandenvietės, kiemas. Per kelis dešimtmečius medinė, paslaptį sergėjusi dėžė supuvo, o bronzinė skulptūra laikui bėgant tik pažaliavo...

Kai didžiulis kranas tratėdamas pakėlė „objektą“ virš susirinkusiųjų galvų, ir jis bejėgiškai karodamas suposi vėlyje, ne vieno čia buvusio širdis ėmė smarkiau plakti, skriaudas ir į stablę panąšią baimę prisiminus. Ačiū likimui — per savo vieną vienintelį gyvenimą ir aš patyriau, jog tironija nebūna amžina...

Kaip pasakojo teritorinės vandentiekio ir kanalizacijos valdybos vyriausiasis energetikas K. Vilimas — Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio jų kolektyvo rėmimo grupė nutarė savo kieme nebelaikyti šio stalinizmo palikimo. Buvo kreiptasi į Vilniaus miesto vykdomojo komiteto komunalinio ūkio valdybą. Ši surašė raštą, kad neprieštarauja, jog paminklas būtų perduotas „Dailės“ kombinatui. Tiesa, pareikalauta, kad perdavimas būtų įteisintas aktu, nurodant bronzos svorį...

Mudu su fotografu to akto nebelaikėme. Pagaliau argi taip svarbu, kiek sunaudota bronzos. Ir taip aišku, kad tais laikais gyviems vadams įamžinti brangiųjų metalų ir akmenų nebuvo gailimasi. Daug įdomiau, ką su paminklu žadama daryti dabar?

Miesto komunalinio ūkio valdybos vyriausiojo inžinieriaus N. Dudos (dalyvavusio nuverčiant paminklą) nuomone, bronzą reikėtų panaudoti kitiems tikslams.

Tuo tarpu dalyvavęs „perkeliimo“ akcijoje skulptorius M. Navakas galvoja, kad, jei jau neskubėjome šio „dinozauro“ sudaužyti prieš 30 metų, tai dabar to nebereikėtų daryti. Lai lieka ateities kartoms kaip šurprios stalinizmo epochos liudytojas. Parodose galima parodyti, o gal net kuriant monumentą stalinizmo aukoms panaudoti... Be to, norima išsiaiškinti, kas buvo autorius, kur tiražuota.

Taigi nuomonių esama įvairių. Įdomu, kuriai pritarė dauguma mūsų miesto gyventojų?

Jadvyga Godunavičienė
„V. N.“ koresp.

Vilnis, 1989 m. sausio 5 d.

RASAI - DEVYNERI

Jos vardą 1983 metais sužinojo visas pasaulis. Ar galvojo tą dramatišką naktį bent vienas tų, kurie keturmetę mergaitę, netekusią abiejų kojyčių, vežė mašinomis, skraidino lėktuvu iš Lietuvos į Maskvą, kad po penkerių metų jina ne tik vaikščios, bet žais su kitais vaikais svediniu, pievoje vaikysis drugelius, važinės dviračiu...

Dabar Rasa — vėl Maskvoje. Centrinio traumatologijos ir ortopedijos instituto specialistai, operaciją atlikęs mikrochirurgas R. Datiašvilis nusprendė, jog atėjo

metas šioje istorijoje padėti paskutinį tašką. Mat šienapjovės dantys, pakirtę Rasą pievoje, labiau pažeidė dešinę koją. Jinai keturiais centimetrais trumpesnė už kairiąją. Laikas šią traumas pasekmę likviduoti. Operacija, atlikta Ilizarovo metodu, suligins abi kojas.

Rasa ruošiasi operacijai. Jai daromas masažas, ji atlieka gimnastikos pratimus, daug žaidžia gryname ore. Kai ir škart viskas bus praeityje, mergaitė vietoj specialios ortopedinės avalynės apsiaus paprastus batelius ir važiuos namo į Lietuvą.

APIE MIELIUS VAIKUČIUS IR MAMŲ ŠUKUOSENAS

Mielos senelės, sekančios anūkeliams žiemos vakarais pasakas apie gerąsias burtininkes ir piktasias raganas, šiuolaikinėje Lietuvos miesto šeimoje tapo deficitu. O ir tos, kurios dar nori matyti šventadieniais savo anūkelius, jaučia pašėlusį laiko deficitą. Be to, ko čia slėpti — dauguma lietuviškų senelių pernešę jaunuosius, kad neturėtų aišės savo interesų, kurių šiais visuotinės moterų emancipacijos laikais tiek pat, kiek civilizacijos pagundų. Tad tėveliams arba auklėms tenka rūpintis jaunosiomis atžalomis. Tačiau auklės — irgi deficitas. Ypač sekmadieniais ir šeštadieniais. Į pagalbą jauniems tėvams, kurie nori skirti savaitgalį ekskursijai, disertacijai rašyti, vykti kur nors su reikalais, dirbti kolektyviniame sode, atėjo kooperatyvas „Lopšinė“, susikūręs prie 134-ojo Vilniaus vaikų darželio. Čia susibūrė smagus auklių būrys, beje, visos su aukštojo mokslo diplomais. Tarp jų ne tik pedagogės, bet ir trenerės, ekskursijų vadovės, kinofiktorės. Vaikams laikas jų globoje neprailgsta — gyva specialiai įrengtoje sporto salėje, žaidimų kambaryje, pasakų kampe lyje vyksta vaidinimai netgi su žinomų aktorių pasirodymais, inscenizacijomis, kuriose gali dalyvauti ir patys vaikai, o kino salėje nenutrūksta multiplikacinių filmų programa. Už atskirą mokesį vaikus čia moko kalbą, tarp jų ir anglų.

Jų mamos kooperatininkės irgi pradžiugino — Vilniuje įsikūrė pirmoji kooperatinė kirpykla, kurią atidarė žinomos kirpėjos — Vilnis, 1989 m. sausio 5 d.

Diana Kinderienė ir Irena Mereškevičienė. Naujoji kirpykla iškartapo populiaru — čia klientai skiriama tiek laiko, kiek reikia, kad ji išsirinktų šukuoseną, aptartų ją su meistre, na, o po to būtų dailiai sušukuota.

Dar vienas įvykis Lietuvos sostinės kooperatininkų gyvenime nutiko kooperatinėje „Stiklių“ kavineje, kuri nūnai pripažįstama reprezentacine tokio tipo Vilniaus įstaiga.

Šios kavinės kooperatyvo pirminkui Romui Zakarevičiui pirmą kartą per savo aštuoniolika veiklos viešajame maitinime metų teko vesti tarptautinę spaudos konferenciją. Joje dalyvavo „Niujork tams“, „Čikago tribiun“, Vakarų Vokietijos, Švedijos, Suomijos žurnalistai. Konferencijos pretekstas — Filadelfijos firmos „Vait dog“ prezidentė Judita Viks pasiūlė „Stiklių“ kolektyvui pasikeisti pamainomis — pagal sutartį Vilniaus kulinarai vyksta aptarnauti „Vait dog“ svečių, o amerikiečiai kolegės atvyks padirbėti į „Stiklius“. Neseniai „Stiklių“ kooperatyvo visuotinio susirinkimo nutarimas dar labiau nustebino visuomenę — kooperatyvas išskyrė 10 000 rublių vystyti žinomam pasaulyje muzikų virtuozų kolektyvui — Sauliaus Sondeckio kameriniam orkestrui. Labdaros tikslas — tegu klasikinės muzikos atlikėjai nesibaimina dėl nepilnų salių, mat tokios muzikos gerbėjų nėra taip daug, jų kilnus darbas bus atlygintas.

Veronika Cepukalytė

AR TURITE BEPROTIŠKĄ IDĖJĄ?

Istorija liudija, kad su pačiom neįtikinamiausiom idėjom bevardžius išradėjus priimdavo garsusis Edisonas. Jei idėja pasirodydavo verta dėmesio, jį priimdavo tą šviesią galvą dirbti į savo laboratoriją ir pavesdavo įkūnyti savo idėją gyvenime. Lietuvoje daugelį metų veikia ir tebeveikia išradėjų ir racionalizatorių draugija, bet jai daug ko stigo, kad galėtų paremti šaunius ir energingus, naujoviškai mąstančius žmones. Ir pirmiausia stigo lėšų, gamybinės bazės, na, o mokslinius institutus, įmones, paskendusius kasdienių darbų verpete, išradėjui nelengva būdavo įtikinti imtis diegti jo idėją, nors ir labai viliojančias perspektyvas ji siūlė.

Šiandien Lietuva ir jos išradėjai, o taipogi ir kiekvienas pilietis, turintis kokį brandų sumanymą patobulinti gamybą, įrengimą, pasitarnauti ekologiškai, įkurti naują firmą, turi tokį adresą. Tai naujas, septyntasis iš eilės respublikos bankas. Pilnas jo pavadinimas — Lietuvos inovacinis bankas.

— Inovacinis bankas turi tapti kūrybiškumo visose grandyse katalizatoriumi. Mūsų respublikoje dėl nepaslančių kreditavimo mechanizmų, deja, vėluojama spręsti daugelį mokslinių, gamybinių, ekologinių ir socialinių problemų, — tarė vienas naujosios finansinės įstaigos iniciatorių, TSRS pramonės ir statybos Lietuvos respublikinio banko valdybos pirmininkas Romualdas Visokavičius. — Inovacinis bankas kelia savo uždavinį spartinti naujovių kelią į gyvenimą. Mokslinių kolektyvų idėjos dažnai ilgokai dulkėdavo stalčiuose, o per tą laiką netikėtai sužinodavom, kad kitose šalyse naujovė jau užpatentuota.

Lietuvoje inovacinio banko sąvoka ilgokai buvo nežinoma, tik iš nuogirdų spręsdavom apie tokių finansinių organizacijų veiklą užsienyje, o jos tuo tarpu ten pasiekė įspūdingų rezultatų. Inovacinio banko veikloje įkomponuotas rizikos elementas. Juk gali taip atsitikti, kad netgi ir genialus sumanymas neduos to rezultato, kurio tikėtasi. Vieninteliu pavyzdžiu, kuriuo šiandien galima rimčiau remtis, yra nuo 1973 metų Maskvoje veikiantis inovacinio banko „Dresdner bank“ filialas, kuris dalyvauja įgyvendinant daugelį drąsių idėjų tiek mūsų šalyje, tiek užsienyje. Ką gi veiks Lietuvos inovacinis bankas? Dirbdamas komerciniais pagrindais, jis koncentruos finansinius-kreditinius resursus atlikti perspektyvinius mokslinius tyrimus ir darbus, užtikrinančius mokslinės techninės pažangos spartinimą, naujos technikos ir technologijos pritaikymą, rengs pažangaus ūkininkavimo programas.

— Tuo be galo džiaugiamės.

Kaip tai atrodys praktiškai? Sakysim, toks pavyzdys: šiandien lietuviški televizoriai „Silelis“ turi paklausą daugelyje šalių, juos naudoja ne tik buityje, bet ir personalinių kompiuterių displejais. Didžiama Kaune pagamintų „Silelių“ šiandien keliauja į eksportą. O rytoj? Koks turi būti šio televizoriaus ateities modelis, kokį jį reikės gaminti po dešimties metų? Juk pažanga televizijos priemonių srityje labai sparti. Tokiems perspektyviniams darbams bankas finansuos mokslininkų ir ekspertų grupių veiklą. Jų uždavinys — išti naujovę. Bankas, turedamas spręsti konkrečią problemą, idieg-

konkretų užsakymą išspręsti imonei ar organizacijai rūpinimą problemą, skelbs netgi mokslinių idėjų konkursus. Kooperuojant mintį, mano specialistai, bus imanoma daug sėkmingiau spręsti pirmiausia ekologines problemas. Galiausiai, kas trukdys įkurti netgi mados studiją, jei iš pasiūlymo bus matyti, kad jos kolektyvas gali pasiekti pasaulinio lygio rezultatus.

Į banką su savo idėjomis ir pasiūlymais, užsakymais gali kreiptis visos įmonės ir organizacijos, kooperatyvai, privatūs asmenys. Skatindamas šį procesą, bankas rinks ir analizuos inovacinius pasiūlymus, tirs jų paklausą ir pritaikys perspektyvas, ieškos konkrečių imonių ir organizacijų, suinteresuotų realizuoti banko siūlomas naujoves, skirtas gamybos techniniam lygiui kelti, gaminti naują produkciją, vystyti eksportą. Numatomas ir tarptautinis šios veiklos lygis.

Šiuo metu banko akcinį kapitalą sudaro 4 milijonai rublių, kuriuos įnešė 27 įmonės, institutai, gamybiniai susivienijimai, draugijos — banko akcininkai. Kapitalą papildyti ir tapti akcininkais gali neribotas skaičius pajininkų, suinteresuotų mokslinės techninės pažangos perspektyvomis. Inovacinis bankas sudarys galimybes imonėms ir organizacijoms atidaryti valiutines sąskaitas, tarpininkaus ir rengs projektus steigti bendras įmones su užsienio firmomis. Daugelyje šalių, manau, atsiras Lietuvos inovacinio banko partnerių.

Viktoras Armalis

Pelnė diplomus

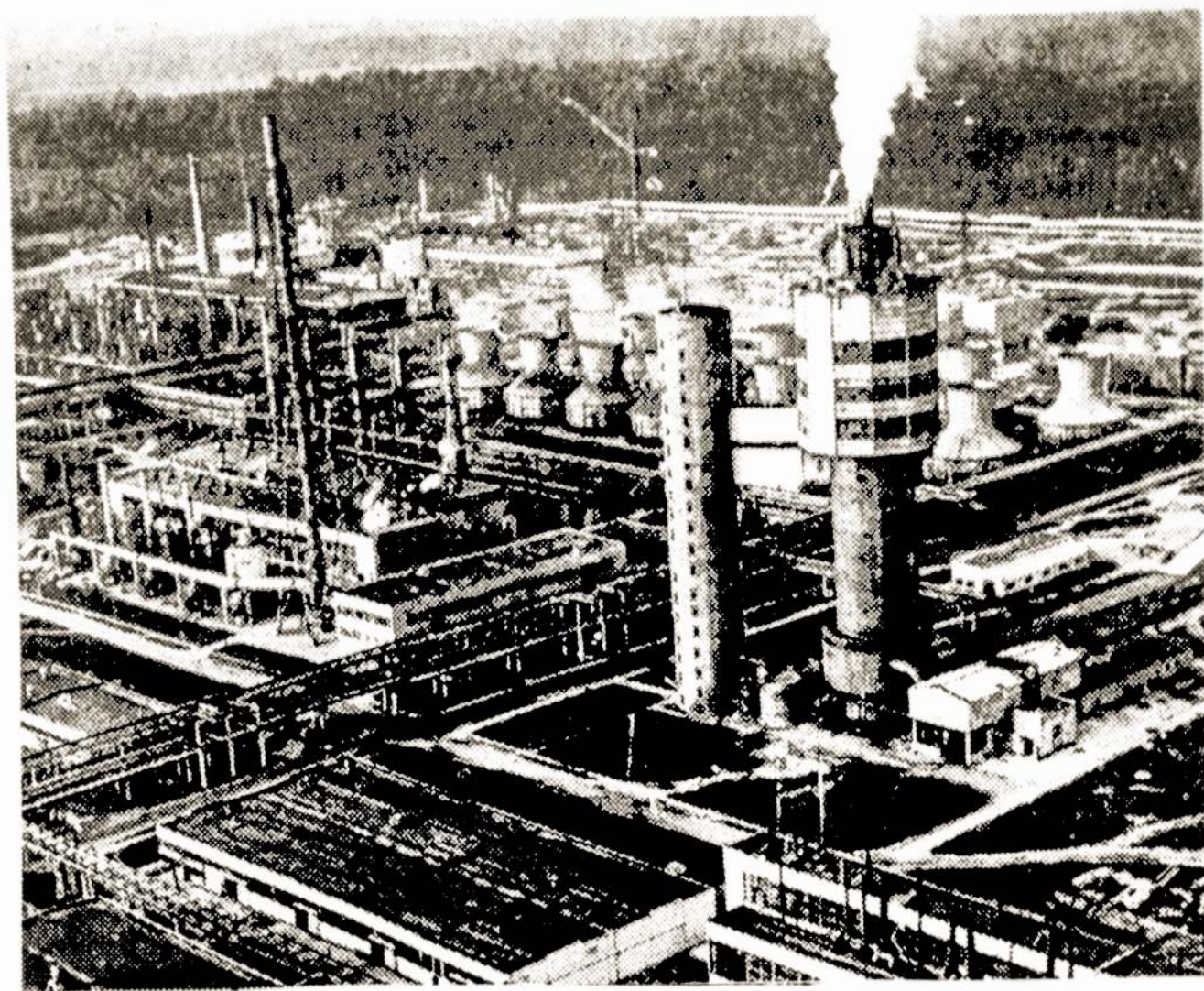

Tai konditeriai iš Vilniaus Erlandas Ginteris, Aldona Giedraitytė, Nijolė Petronienė ir Stasė Rukšėnaitė. Bratislavoje jie dalyvavo ESPT šalių jaunųjų virėjų, konditerių ir padavėjų meistriškumo apžiūroje „Intergast-88“. Ten pelnė šio konkurso diplomus.

— Tuo be galo džiaugiamės.

Juk tai prestižinis konkursas, — pasakė Stasė.

Toks laimikis ne pirmasis. Ir trijuose ankstesniuose „Intergast“ konkursuose, vykusiųose Budapešte, Katovicuose ir Berlyne, vilniškiai konditeriai taip pat pelnė jų diplomus.

Žvilgsnis į pramoninę Jonavą.

M. Baranausko nuotr.

KUR DĖTI SENĄ PUODĄ?

Paprasčiausiai išmesti, bet nepa-geidautina, — pasakytų jums „Lietkoopsąjungos“ antrinių žaliavų paruošų skyriuje, ir būtų teisūs. Metinė vieno miestiečio buitinės veiklos produkcija — tona įvairių atliekų. Tad kasmet į didžiųjų Lietuvos miestų sąvartynus pakliūva šimtai tūkstančių tonų senienų ir atliekų, o tai, beje, vertinga žaliava, gatavas produktas — spalvoti metalai, guma, polimeriniai gaminiai, popierius, seni audiniai... Iš jų daug pigiau ir greičiau nei iš pirminių žaliavų galima pagaminti reikalingą produktą ir tuo ne tik taupyti gamtos turtais, bet ir nemažą pinigą.

Respublika orientuojasi į ūkinės ir buitinės veiklos ekologizavimą. Atliekų problema kartu su vandenų švara ir Ignalinos atominės elektrinės likimu tampa svarbiausiais šios programos komponentais. Įminėtos programos įgyvendinimą vis plačiau įsitraukia visuomenė, talkas, lėšų rinkimą organizuoja ekologiniai klubai prie respublikos komjaunimo komitetų, klubai „Žemyna“, „Aukuras“, „Atgaja“ Vilniuje, Šiauliuose ir Kaune. Veiksminga jėga tampa šiemet Lietuvoje gimęs „Žaliųjų“ judėjimas.

Tačiau „Lietkoopsąjungos“ agituoti nereikia — ji jau daug metų sprendžia atliekų surinkimo problemą ir nuolat ragina žmones ir gamyklas plėsti įvairiausių rūšių atliekų utilizavimą. Šiemet jie stengiasi plėsti šią veiklą. O kaip sudominti piliečius? Priimtas toks sprendimas — panaudoti materialinio suinteresuotumo principą. Ne paslaptis, kad Lietuvoje dar stinga kai kurių rūšių prekių. Tad „Lietkoopsąjunga“ už lėšas, gautas pardavus kooperatinių žemės ūkio gamintojų produkciją, nupirko nemažai prekių ir pasiūlė gyventojams

mainus. Lietuvoje tiek miestuose, tiek rajonuose įsteigtas specializuotų parduotuvių, kurios prekiauja tais deficitiniais dalykais, tinklas, bet kartu tos parduotuvės ir vertingų antrinių žaliavų supirkimo punktai. Nori įsigyti vertingą knygą — priduk tam tikrą kiekį makulatūros, geidi labai dailių batų — neišmesk senų gumos dirbinių, puodų iš spalvoto metalo, polimerinės taros, senų drabužių — juos mielai supirks paruošėjai. Šio eksperimento baigiamuoju akordu tapo — tokio punkto atidarymas Vilniuje. Dabar jame kas mėnesį superkama dešimtys tonų spalvotų metalų, popieriaus atliekų, gumos, audinių, polietileno plėvelės. O respublikos mastu vertingų panaudotų žaliavų supirkimo mastai tokie: per devynis šių metų mėnesius į supirkimo punktus atkelioavo ir buvo perduota gamybininkams 21 tūkstantis tonų makulatūros, beveik tūkstantis tonų spalvotųjų metalų, apie 7 tūkstančius tonų senų audinių, apie 2 tūkstančius tonų gumos dirbinių...

Lietuvos popieriaus pramonės įmonėms jau pavyko išspręsti klausimą, kaip utilizuoti visą seną popierių. Taip sutalpoma šimtai hektarų miško. Sprendžiamas klausimas, kaip perdirbti gumą ir polimerinius dirbinius. Tos akcijos duos neabejotiną ekologinį efektą.

Atliekų surinkėjai eina jau toliau — Vilniuje ir Klaipėdoje prienamų įrengti specialūs konteineriai, į kuriuos galima mesti vertingas žaliavas, galima į namus iškviesti motorizuotus supirkėjus, kurie savo transportu išveš didesnius atliekų kiekius, jie vyksta ir į nuošalesnes vietas, iš kur ne taip lengvai pasiekiami supirkimo punktai.

Vaclovas Abrattis

PALYDOVAI PALAIKO RYŠĮ SU VILNIUMI

XX amžius turi plačius poreikius. Tačiau su vienu jų susiduriame kasdien — tai būtinybė žinoti oro prognozę. Jos reikia ne tik mums su jumis, kad žinotume, ar šandien bus reikalingas skėtis, ar ne? Oro, vandenyno išdaigos krečia daug pokštų aviatoriams, jūreivams. Zemdirbiai, atsižvelgdami į oro permainas, rikiuoja savo darbus. Kadaise mūsų proseneliai radijo rytais nesiklausė, todėl ir nekeiksnojo sinoptikų, kad jų prognozės kartais būna netikslios. O juk ne taip paprasta visą laik sekti oro masių srautus, fiksuoti ciklonus ir anticiklonus, nuo kurių priklauso oras jau už kelių valandų. Todėl žmogus nuolat tobulina sinoptikų arsenalą. Buvo metas, kai radijo zondai, leidžiami į vir-

šutinius atmosferos sluoksnius, simbolizavo paskutinį technikos žodį. Nūnai — oro prognozės diktuoja kosminiai Žemės palydovai.

Prieš keletą metų, rašydamas apie Lietuvos žmonių profesijas, paminėjau vienintelį kosminio ryšio operatorių. Neseniai jų būrys išsiplėtė. Ne tik Klaipėdoje, bet ir Vilniuje dabar veikia palydovų ryšio stotis. Ji žymiai šiuolaikiškesnė už savo pirmtakę. Klaipėdietis operatorius susisiekdavo su palydovu penkis kartus per dieną, o vilniškiai pateikia sinoptikams per parą aštuonias atmosferos nuotraukas. Taigi Lietuvos sinoptikai dabar ištiesą parą regi respublikos „orus“ iš kosmoso.

Juozas Pilipčaitis

KRIKŠČIONYS IR KATALIKYBĖS AKIRAIČIAI NŪDIENINĖJE LIETUVOJE

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio steigiamojo suvažiavimo dienomis Vilniaus gatvėse padaugėjo sutanų. Alytaus klebonas Račiūnas, mums besišnekant suvažiavimo salėje, taip pasakė:

— Kunigai sugrįžta į visuomeninį Lietuvos gyvenimą...

Akivaizdžiu šito proceso paliudijimu tapo ir Lietuvos vyriausybės sprendimas sugrąžinti tikintiesiems Vilniaus Katedrą. Sekantios dienos rytą tūkstančiai vilniečių susirinko ta proga prie kol kas dar nepašventintos Katedros į mišias, kurias laikė Lietuvos kardinolas V. Sladkevičius, o koncelebravo dauguma vyskupų.

Dar visai neseniai beletristine retenybe tapo unikalus fotoalbumas „Lietuvos bažnyčios“. Nūnai rankose laikau pirmąjį „Tikėjimo žodžio“ numerį — leidinio Lietuvos krikščionių sąjungos prie Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio.

Leidinyje „Vilniaus vaizdai“, pasirodžiusiame prieš Antrąjį pasaulinį karą, yra nuotrauka, įamžinusi Aušros vartų gatvę pamaldų dieną. Tūkstantinė minia užliejo ją ir, regis, niekada neatslūgs. Po karo ši gatvė buvo praradusi savo pavadinimą, bet toki pat vaizdą man teko matyti pirmąjį šeštadienį prie garsiųjų Aušros vartų po to, kai Vilniaus miesto vykdomas komisetas sugrąžino šiam senamiesčio kampeliui istorinį pavadinimą. Nūnai Vilniuje vėl yra Aušros vartų gatvė — maldininkų lankymo vieta.

Iš kruopelių susideda dideli dalykai. Ar dabar mes galime sakyti, kad Lietuvoje ne žodžiais, o darbais užtikrinama tikėjimo laisvė? Žmogui visada iškyla abejonių. Ir tai visai suprantama. Nors ir nesu tikintysis, bet man ne vis tiek, kaip elgamasi su tais, kurie išpažįsta Dievo žodį. Kai buvo pranešta apie dar vienas pamaldas, skirtas Vilniaus vyskupystės 600 metinėms, M. Valančiaus blaivystės akcijos 120 metų ir palaimintojo J. Matulaičio įžengimo Vilniaus vyskupo sostan 70 metų sukaktims, kalbėjau apie jas su Lietuvos vyskupijų liturginės komisijos pirmininku kunigu V. Aliuliu bei Religijos reikalų tarybos prie TSRS Ministrų Tarybos įgaliotiniu Lietuvos TSR P. Anilioniu. Sužinojau ir daug naujo apie Lietuvos tikinčiųjų reikalus, kurie mane įtikino, kad sąžinės laisvė — dabar konstitucinė teisė, kad valstybės ir bažnyčios santykiai Lietuvoje iš esmės pasikeitė. Daug reikiama jau vien tai, kad rengiamas naujas įstatymas dėl sąžinės laisvės. Matyt, jo projektas dar šiemet bus pateiktas visaliaudiniam svarstymui. Na, o kas gi jau dabar daroma tenkinti teisėtiems religinių centrų bei religinių bendruomenių, visų tikinčiųjų interesams patenkinti?

Pradėsiu nuo tokio fakto, kuris labai pradžiuogino mano jaunystės miesto, ligi šiol neturėjusio tinkamos bažnyčios, tikinčiuosius: Klaipėdos miesto vykdomojo komiteto sprendimu klaipėdiečiams katalikams gražinta jų lėšomis statyta, bet kažkada dėl formalių paskatų atimta Taikos karalienės bažnyčia ir parapijos namas. Ligi šiol čia buvo Valstybinės filharmonijos filialas. Netgi skirtos lėšos šio statinio rekonstrukcijai. Tai ypač džiugu, kai žinome, jog dar dešimtys bažnyčių šiandien neturi ne tik klebonų, bet ir parapijonių, paverstos sandėliais, kontoromis. Tokios naujiškos paskatinti, uostamiesčio tikintieji netruko suburti antrąją miesto religinę bendruomenę.

Jei pasidomėsime tokiais pat reikalais Vilniuje, tai sužinosime, kad ne tik Vilniaus Katedra, bet

ir šv. Kazimiero bažnyčia, kurioje dabar vos ne ironišku tapęs Ateizmo muziejus, iki 1989 metų kovo ketvirtos dienos bus perduota tikintiesiems. Vilniaus miesto vykdomajame komitete man teko matyti stropiai surašytus tikinčiųjų prašymus, kuriuose vienas noras — naujuose Lietuvos sostinės rajonuose užregistruoti naują religinę bendruomenę ir pastatyti ten dar vieną bažnyčią. Tų prašymų autoriai — daugiausia vyresnio amžiaus žmonės, o kai kurie jau ir seni. Ne taip paprasta jiems netgi sekmadieniais, kai miesto transportas taip neužimtas, leistis į Vilniaus centrą, aplankyti pamaldas. Tikinčiuosius dabar jau pasiekė žinia, jog tokios bažnyčios vieta parinkta viename naujesių — Pašilaičių rajone. Čia lankysis Lazdynų, Viršuliškių, Karoliniškių, Justiniškių, Šeškinės tikintieji.

Kur dar Lietuvoje bus statomos bažnyčios? Dar vienas naujas adresas — Naujoji Akmenė. Taipogi, respublikos vyriausybei rekomendavus, leista rekonstruoti Gargždų bažnyčią, Lazdijų rajone baigti Kučiūnų bažnyčios statybą, Vilkaviškio rajono Keturalakių bažnyčiai pristatyti varpinę, o Alytaus miesto antrosios religinės bendruomenės prašymu bažnyčiai rekonstruoti užsakyta projekcinė dokumentacija. Matyt, bus atstatyta Kėdainių rajone Truskavoje per karą sudegusi bažnyčia.

Per Vėlines, kurios šiemet pirmą kartą buvo paskelbtos nedarbo diena, gausios talkos plūšėjo beveik visose respublikos kapinėse. Daug kur buvo pradėtos atstatinėti mirusiųjų šarvøjimui ir apeigoms naudotos, o dabar pasenusios, neprižiūrimos koplyčios.

Beje, pirmą kartą padidintas primėmas į Kauno kunigų seminariją, nes apie pusantro šimto katalikų bendruomenių aptarnauja iš kitų miestų ir miestelių atvykstantys kunigai. Dvasininkų stinga. Jų trūks dar labiau, kai bus patenkinti visi prašymai užregistruoti religines bendruomenes (pagal kažkodėl iki šiol nusistovėjusią tvarką mažesnės religinės bendruomenės nebuvo registruojamos). Jau užregistruota nauja religinė bendruomenė Alytaus rajone Ryliškioje, parapijos susikūrė arba artimiausiu metu susikurs Kėdainių rajone Šlapaberžėje, Šakių rajone Žvirgzdaičiuose, Plungės rajone Žlibinuose, Vilkaviškio rajono Žaliosios religinės bendruomenės. Prasiprėš ir pačios Kunigų seminarijos patalpos.

Respublikoje kiekviename mieste ir rajono centre veikia Ritualinių paslaugų įstaigos. Iki šiol jose viskas buvo daroma pasaulietiška dvasia. Tačiau tarp čia pašarvojamų žmonių juk daug tikinčiųjų, o juos pašarvoti bažnyčiose ne visada yra galimybė. Tad keičiasi tvarka ir čia — religinė simbolika nevaržoma grįžta į ritualinių paslaugų įstaigų sales. Kunigai nekludomi dabar galės lankyti senelių ir invalidų namuose, rengti pamaldas tiems, kuriems iš čia sunku nueiti iki bažnyčios. Tai teisinga, nes daugeliui šių aišpaipol nedžiausmingų buvusių gyventojams reikalinga moralinė dvasininko parama. Respublikos vyriausybė taipogi palaikė kunigų siūlymą leisti mokyti vaikus religijos, ruošiant juos pirmajai komunijai, konfirmacijai bei išpažinčiai. Tačiau tam reikalingas abiejų tėvų sutikimas.

Tokie yra faktai. O faktai, žinia, kietas riešutas. Galbūt per tokį trumpą laiką ne visi tikinčiųjų prašymai pilnai patenkinti, bet juk po tokio ilgo neveiklumo ir tai jau — daug.

Viktoras Armaltis
Vilnis, 1989 m. sausio 5 d.

St. Petersburg, Fla.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB

On Dec. 3rd the following 1989 Officers and Board Members were elected: President, Stanley Kuzmickas; Vice President, Leon Raskauskas; Treasurer, Lee Orand; Recording Secretary, Aldona Alekna; Financial Secretary, Mary Brennan. For the Board: Helen Sharkey, Amelia Orand, Violet Kuzmickas, Paul Alekna, John Poloney. Sgt.-At-Arms, Felix Habala. Other jobs filled: Head Cook, Violet Kuzmickas; Bar Manager, Felix Habala; Cashier, Barney Brennan; Correspondent, Mary Brennan.

After the election, a delicious dinner of cabbage rolls and chicken was served. Our chorus performed with their usual gusto and finished with the popular "Pensininkų Hymnas".

Two visitors from Lithuania were present. Regina Andriusienė of Kaunas, who is visiting with her uncle, John Miller. Kęstutis Padolekis of Vilkiškis, who is visiting with his cousin, Dr. Žilaitis, in Sebring, Fla.

We were happy to welcome back club members Helen Esker, President of LDS and Amelia Young, LDS Trustee.

The Saturday, Dec. 31st, dinner will be our Annual Chorus benefit. Helen Janulis, Director and the chorus members will present a special New Year program. Dinner will be served at 12:00 noon, as usual. Come help us celebrate.

Happy holidays

M. B.

"Lietuviškų patiekalų" renesansas

Vilniuje viena populiariausių valgyklų „Lietuviški patiekalai“ kelias savaites buvo uždaryta. „Vilijos“ visuomeninio maitinimo įmonių susivienijime, į kurį įeina „Lietuviški patiekalai“, įmanoma klausimą apie nedarbo priežastis atsakė trumpai: „Ateikte rytoj pamatysite savo akimis...“

Smalsumas paėmė viršų. Ir ne nusivyliau. Valgykla tą dieną vėl atvėrė lankytojams savo virtuvėje garavo cepelinų puodai. Paragavau ir aš cepelinų. Valgykloje (neslėpkime, kad pas mus visuomeninio maitinimo įmonėse valgio kokybė gerokai atsilieka nuo šeiminių standartų) nustebino ne tik cepelinų gardumas, bet ir jų didumas. Ar tik ne nuostolingai dirba, — pagalvoju.

Ne, dėl mūsų ekonominių rodiklių nesibaiminkite, — užtikrino 26 metų valgyklos kolektyvui vadovaujanti vyriausioji virėja Česlava Rimkienė, — dirbame naujomis ekonominėmis sąlygomis, ir kokybė dabar svarbiausias mūsų rūpestis...

Pasirodo, valgyklos kolektyvas sudarė nuomos sutartį su susivienijimo kolektyvu: juo numatoma, kad penkis tūkstančius rublių kas mėnesį teks atiduoti „Vilijos“ biudžetui, na, o likusius nuo gamybos išlaidų pagal darbo indėlių dalinsis kolektyvas. Dabar virėjai, virtuvės darbuotojai gauna nuo 100 iki 140 rublių, o dirbdami naujoviškai — uždirbs du ar net kelis kartus daugiau. Bet tam reikia patraukti lankytoją. Maisto gardumas — geriausia reklama. Prie parduotuvės atidaryta kulinarijos parduotuvė, kuri prekiauja salėje ragaujamų valgių pusgaminiams. Tai pirmoji Vilniuje esanti dirbti pagal naują metodą. M. B. Vilnis, 1989 m. sausio 5 d.

Detroit, Michigan

MIRĖ

Spalio 18 d., po ilgos ligos Veteranų ligoninėje mirė detroitietis Alex Ratkus, 94 m. amžiaus. Buvo pašarvotas Bauža Laidotuvių namuose, 1930 — 25th Street, Detroit, palaidotas spalio 21 d. su Sv. Antano Bažnytinėmis apeigomis Woodlawn kapinėse. Paliko dideliame nuliūdime žmoną Johana Ratkus, mirusio sunėno žmoną Sarah Kairis ir sūnėno vaikus, Tony ir Al Kairis bei jų šeimas.

SVEIKINAME

Rugsėjo 26 d. klubietė Alice Sharka paminėjo savo gimtadienį. Kita klubietė Antolinette Waitknas irgi minėjo savo gimtadienį spalio 21 d. Abi jau 93-jų metų. Gruodžio 10 d. pažangietė Zuzana Danta minėjo savo 100 metų gimtadienį. Kuomet buvo jaunesnė, Zuzana skaitė „Vilnij“ ir „Laisvė“; priklausė prie ALDLD, Moterų Pažangos Klubu ir prie LDS ir kp. Sveikiname visas tris drauges ir linkime joms linksmų dienų ateityje.

SUSIRGO

Lapkričio 14 d. susirgo Antonette Garelis. Jos vyras, Kęstutis, vidury nakties ambulansu nuvežė į ligoninę. Jai trūko oro kvapui atgauti. Greitoji daktarų pagalba jai padėjo. Dabar ilsisi namuose daktaro ir mylimo vyro priežiūroje. Tikime, jog specialūs vaistai ir priežiūra ją vėl pastatys ant kojų ir matsysime Detroito Lietuvos klubo virtuvėje ir prie bowlerių. Visi jai linkime greit pasveikt.

SUSIRINKIMAI

Vyrai investuotojai (Loogan Investment Club) kiekvieną mėnesį susirinka skirtinguose narių namuose; atlaiko savo meetingus ir draugiškai pasikalba, prie namų šeiminių stalo prirengto įvairiais vaigiais ir gėrimais. Balandžio mėn. susirinko pas Stewart Riddell; gegužės — pas Lou Turzak; birželio — pas Stanley Tvaska brolio namuose; liepos — Alphonse Urbon vasarnamy Kanadoje prie Erie ežero; rugpjūčio — pas Ray Lyben; rugsėjo — pas Al Stacey; spalio — pas John Merrick; lapkričio 19 d. susirinko į Alphonse Urbono namus.

Organizacija, ne tik teikia nariams finansinę paramą, bet draugiškumą ir vienybę tarp čia gimusių pažangiečių lietuvių vyrų.

Čiagimės moterys susirinko rugsėjo 29 d. Mary Nienus namuose. Šeimininkei pagelbėjo Minnie Tvaska. Be kitų reikalų, buvo ir valdybos rinkimas. 1989 metams pirmininke bei sekretore išrinkta Albena Nausėda Lyben; išdininke Ruth Gugas; vėžiui gydyti pagalbai komitetas — Antonette Garelis ir vicepirm. Minnie Tvaska.

Lapkričio 25 d. moterys susirinko Ruth Gugas namuose.

BOWLERIAI

Spalio 15 d. po pamokų lietuvių bowleriai susirinko į Detroito Lietuvos klubo patalpas. Vaišes fundijo Alice ir Al Stacey bei Mary ir Frank Nienus.

Lapkričio 12 d. vėl įvyko bowlerių pamokos ir vaišės Klube. Vaišes paruošė Alfons ir Emma Rye; prieskonius — Eddie ir Ann Balchūnas. Kiekvieną kartą už maistą apmoką bowleriai. Tuo būdu jie sukelia fondą turnyrai. Virtuvėje

patarnavo Albena Nausėda Lyben, Mary Nienus, Emma Rye ir Ann Balchūnas. Pinigus priėmė Antonette Garelis.

VIEŠĖJAU FLORIDOJ

Kuomet šaltas oras, lietus ir sniegas siautė Michigan valstijoje, turėjau progą praleist lapkričio mėn. šiltame krašte — St. Petersburg, Floridoj. Apsistočiau pas savo draugę, buvusią detroitietę Adelę Klimavičiūnę, jos gražiame, švariame apartamente. Lapkričio mėnuo buvo nepaprastai gražus ir karštas, nepaisant, kad prieš mano išvažiavimą buvo pora dienų apsiniaukusių ir grąsino dideliu lietumi bei vėju. Prie važiavimo prie jūros, didžiausias malonumas buvo aplankyti lietuvių piliečių Klubą ir atnaujinti pažintį su senaisiais draugais, bei susipažinti su naujaisiais.

Pirmąjį šeštadienį, lapkričio 5 d. įvyko Klubu mėnesinis susirinkimas. Klubu pirmininku yra Stanley Kuzmickas; vicepirm. Lee Orand; užrašų sekretorė Aldona Alekna; finansų sekr. Mary Brennan, išdininke Millie Repečka, išdo globėjai Elena Šarkiūnienė ir Povilas Alekna. Pagal raportus, Klubas gerai gyvuoja ir jiem finansiniai sekasi.

Po skanių pietų programą atliko Dainos Mylėtojų choras, vadovaujant muzikei Helen Janulytei. Solo dainavo Stanley Kuzmickas.

Antrąjį šeštadienį, lapkričio 12 d. po pietų buvo staigmena: dainavo solistė Gertruda Raškauskas; vieną angliškai ir dvi lietuviškai. Taip pat solo dainavo Stanley Kuzmickas ir Choras. Buvo nepaprastai malonu klausytis, kuomet Gertruda Raškauskas dainavo su Choru dvi dainas: "Moonlight and Roses" ir "Ma come Bali Bela Bimba". Publikai koncertas labai patiko, nenorėjo net dainininkų nuo scenos paleist.

***

Lapkričio 16 d. Dainos Mylėtojų choras buvo pakviestas ir dainavo Salvation Army svetainėje. Vyrai choristai buvo specialiai apsirėngę baltais marškiniais, juodom kelnėmis su lietuviškom juostom; moterys pasipuošusios baltomis palaidinukėmis (blouses) su juodu sijonu, pasipuošusios gintaro brangenybėmis.

Pradedant koncertą vadovė Helen Janulytė pakalbėjo apie Lietuvą, paminėdama kur ji randasi, kokio didumo, apie rūtą, gintarą, miestą Vilnių, Klaipėdą, apie Vilniaus universitetą ir iš savo mamų-

tės daržo atnešė rūtų buketą, kurį greit dalyviai pasidalino.

Koncertas pavyko nepaprastai gerai ir publika net astistojudsi jiem sukėlė ovacijų!

Man buvo garbė kuomet Klubu pirmininkas Stanley Kuzmickas pakvietė pasveikinti visus ir vėl prieš grįžimą namo lapkričio 19 d. su visais atsisveikinti. Prie to, abu kartu Choro vadovė Helen Janulytė man paskyrė dvi gražias dainas. Viena jų buvo "Šalis gimtoji", kurios muziką parašė gerai žinoma chicagietė Dorothy Murelis, o žodžius parašė Lietuvos poetas Vacys Reimeris.

***

Siais metais, spalio mėn. suėjo dešimt metų, kai Helen Janulytė pradėjo vadovaut Dainos Mylėtojų chorui. Kas tik turėjo progą tą Chora girdėt, visi sutiks — kokia gabi mokytoja ir vadovė yra Helen Janulytė! Jaunesnė už dainininkus, turi daug energijos ir per jos pastangas Lietuvių Piliečių klubas kiekvieną šeštadienį turi gražius koncertus. Klubas, valdybos, ypačingai pirmininko Stanley Kuzmicko pastangomis, gerai, pastoviai gyvuoja.

Sis Klubas ir Choras pažangiųjų lietuvių dabar yra vienintelis Amerikoje. Žinau, kad kas tik šiuos žodžius "Vilnyje" skaitys, sutiks, išreikšti pagarba St. petersburgiečiams ir linkėjimus, kad jų Klubas ir Choras dar daug, daug metų gyvuotų. Mes visi linkime jiem geros sveikatos ir daug energijos ateityje.

IR FLORIDOJ SERGA

Nors oras gražus ir šiltas "Švento Petro" mieste, bet ir ten yra ligonių. Neseniai buvęs detroitietis Julius Greblikas, 93 metų amžiaus, pergyveno sunkią tulžies pūslės operaciją. Operacija pavyko, ir jau antrą kartą dalyvavo Klube.

Klubu vyriausioji šeimininke Violet Kuzmickas buvo sunkiai susirgusi ir Klube lapkričio 19 d. nedalyvavo. Taipgi serga Klubu išdininke Millie Repečka, Julia Andriulis ir Della Mikalajūnas.

Gyvendamos tokioj gražioj valstijojej tikime kad jos greit pasveiks.

Stefanija

— Atstovų Rūmų ginklavimosi reikalams komiteto nuomone, Europos pakto grėsmė Vakarų Europai "maža", tuo tarpu TSRS "atrodo, nesiruošia užpuolimams".

LIŪDNAS PRISIMINIMAS mirusio SERGIT J. GUGAS

Suėjo jau metai, kai iš mūsų tarpo mirtis 1987 metų sausio 10 d. ištraukė mylimą vyrą ir tėvą. Širdies skausmą padidino dar ir tas, kad jo širdis sustojo plakti staiga. Niekados nepamiršime jo malonumo, draugiškumo ir darbo lietuvių organizacijose.

Mirtis užgesino tavuosius jausmus
Ir Tu jau negrįši — negreit pas mus.
Nors geso, išnyko vilionių sapnai,
Bet liko gi žymės, kad Tu gyvenai.
Tos žymės — ne ledas — netirps, nepražus,
Drauguos atminimas paliko gražus.

Žmona RUTH GUGAS,
dukra PATRICIA BLOODWORTH,
žentas GEORGE BLOODWORTH,
anūkės LISA ir KYM

Detroit, Michigan

LAISKAI IR PARAMA

Sveiki, brangieji:

Čia pasiunčiu už Juzės Mažinienės i Lietuvą prenumeratą, už savo ir už švenčių sveikinimą \$45. Rugsėjo 16 d. "Vilniai" pasiunčiau \$100. Pakvitavimą gavau, bet laikraštį nepažymėjote. Noriu, kad pažymėtumėte. Linkiu visiems linksmai praleisti šventes.

W. Dorinas
San Diego, Cal.

Atsiprašom drg. W. Dorino, kad apie gautą \$100 laikraštį nepaminėjome, tai atsitiko ne iš blogos valios.

Adm.

Gerb. "Vilnius" Administracija:

Šiuom siunčiu \$50 už prenumeratą atnaujinimą, o kas liks, tai tebus auka laikraščiu gyvuoti. Užtrukau parašyti dėl to, kad turėjau abiejų akių operaciją, o dar be to, neduoda ramybės artritas. Tačiau dar apsitvarkau, i senelių prieglaudą dar nereikia eiti. Linkiu visiems viso geriausio.

Joana Grigas
Sandy, Utah

Dear Vilnis:

I'm enclosing \$15 for Vilnis newspaper and \$20 as a donation. I'm writing this for my grandmother Monica Valacka. Thank you.

Bridgeport, Conn.

Dear Tony:

Thank you for the reminder and your personal note. It's good to know that a few of you are still around to try to keep Vilnis going. Yes, we sure miss the good old times when the activities were hopping.

Give my best to all, especially Jokubka. Tell him I miss seeing him and socializing as we did in early days. But, glad he can still keep going, despite all his health problems.

My check for \$50 enclosed, \$30 for dues and \$20 donation. Viso geriausio.

Mildred Stensler
Lakehurst, New Jersey

Gerbiamą "Vilnis":

Prisiunčiu \$20. Tai bus atnaujinimui prenumeratos ir auka laikraščiu.

Su pagarba,

John Kulboka
Milwaukee, Wisc.

Julius Urbikas:

Enclosed is check for another year of Vilnis. I trust this is the correct renewal cost. Hello to all the "Vilnietys". A hello to you, also.

Anna Peters
Rockland, Mass.

Dėkojame Stefanijai Masytei už atsiuntimą penkių detroitiečių laikraščio skaitytojų, atnaujintą prenumeratą, taip pat Anthony Vasariui už atsinaujinimą prenumeratos ir auka.

Didelis ačiū chicagietei Petroni Malinauskienei už \$63. atsinaujinant prenumeratą ir užsakant naujametinį sveikinimą — viso \$100.

Detroitietė Tvaska atsinaujinama savo prenumeratą, atnaujinoma savo dviem artimiesiems Lietuvoje.

Stefanija Masytė pažįstamiems bei draugams Lietuvoje atnaujinoma tris prenumeratas.

8

A. Šilinis, Quebec, Canada užsi-prenumeravo "Vilni". Tai naujas skaitytojas.

Administracija

— Pasaulinė Darbo Organizacija neseniai paskelbtame pranešime storai pabrėžia, kad Lotynų Amerikos šalių, bendrai paėmus, ekonomikos lygis per pastaruosius dešimt metų nukrito i prieš 23-jus metus buvusį lygį.

— Dvi japonų elektronikų firmos nutraukė prekybą su rasistine Pietų Afrika dėl ten nesiliaujančio aperteido.

TARPE MŪSŲ

— Kasmet letarpiškai vieneriais metais pasunkėja gyvenimo amžiaus našta visiems mums ir nebe-pakeldami jos, nors mirties giltinė dar neužklumpa, bet vistiek išiskiriame iš žmonių. Pavyzdžiui, Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos pernai suruoštoje kalėdinėje puotoje Anna Jacobs dar buvo, dainavo, džiaugėsi draugių tarpe. Šiomet jos jau nebebuvo, senatvė uždarė ją namuose, gyvena prižiūrima jaunystės dienų draugės, dviem metais jaunesnės, Mareclės Mažeikienės.

— Kalifornietė Sonia Karosienė, per ilgus metus redagavusi "Vilnyje" Anglišką skyrių, per ilgus metus aktyviai veikusi lietuviškame ir tarptautiniame pažangiam judėjime, praeitais metais per visus metus sunegalavus sveikatai sirguliavo. Moteris galvoja parduoti namus, bet laiške rašo, kad nors ir parduos, vistiek pasiliks gyventi San Leandro, Calif. Linkiu jai geriausios sėkmės, geros nuctaikos, stiprios sveikatos.

— Ilis Bimba pardavė savo namus, Richmond Hills, N.Y., ir gyvena pas sūnų adrese: 7956 Tomashanter Glen, Glen Burnie, Md. 21061. Smagu, kad jai pavyko parduoti namus. Dabar bus ramiau gyventi be reikalingų rūpesčių namais.

— Malonu, kai nesu pamiršta "Vilnius" rėmėjos P. V. Gasper dukters Volgos Mcrren, gyvenančios Grand Rapids, Mich. Laiške ji rašo, kad su savo vyru Russ iaukia sulaukti 62 metų amžiaus, kad galėtų išeiti i pensiją ir pradėti naują gyvenimą. Manau, kad jie sulauks to amžiaus ir i pensiją išeis nesunešioję sveikatos ir pasitaisins visi jų troškimai. Toliau laiške pažymi, kad i Grand Rapids buvo atvykusi jos sesuo Ruth Bell ir ta proga kelioms dienoms buvo išėjusi iš darbo pabendrauti su ja.

— Gyvenantis Folsom, Pa., Walter Pozer nusivylęs praėjusių prezidento rinkimų rezultatais, bet vistiek pakilia nuotaika, kad Atstovų bute ir Senate daugumą sudaro demokratai, tik suabejojęs kai kuriais pietiečiais konservatoriais.

— Rudolfo Baraniko žmona May Stevens yra talentinga dailininkė ir mokytoja. Ji yra nupaišiusi Rosa Luxemburg portretą, kasmet vyksta i Europą duoti dailės studentams paskaitų. Pažangieji lietuviai didžiuojamės Rudolfu Baraniku ir jo žmona May Stevens.

— Vinco Andruolio našlė Julia, gyvenanti St. Petersburg, Fla., dėl negalavimo širdimi jau net tris kartus buvo atgulusi ligoninėn. Sako, jog jaučiasi labai silpna ir

GRAZUS DUKTERS GESTAS MOTINAI

Grudžio 17 dieną Sharkos restorane, Villa Park, įvyko iškilminga puota, skirta pažymėjimui plačiai žinomos šaunios pažangietės Jessie Vesely 70-ųjų gimimo metinių. Puotą suruošė jos dukterė Denise Kozel, sukviėsdama apie šimtą motinos draugų ir draugių.

Puota vyko visą popietę pakilia nuotaika linkėjimais Ilgiausių metų jubilitei. Svečiai nesigailėjo nuopelnų ir jos dukrelei už tokį gražų gestą motinai. Valio, brangi drauge! ir Ilgiausių metų! šūkiu skambėjo iš krūtinų visų sukviėtu visą popietę.

Ilgiausių metų, miela drauge, ir bravo už tokį pavyzdingą išauklėjimą vienturtės dukters!

Marytė

PASVEIKINO ŠIMTU DOLERIŲ

Čikagietis laikraščio mecenatas Charles Sisevičius linkėdamas "Vilniai" laimingų Naujųjų metų pasveikino šimtu dolerių ir reiskė norą, kad laikraštis sėkmingai gyvuotų visus 1989 metus.

Tuo tarpu kolektyvui palinkėjo ryžto, stiprios sveikatos darbe laikraštį ruošiant spaudai bei tvarkant išleidimo visus kitus reikalus, taipgi ir laimingų Naujųjų metų, linksnų žiemos švenčių. **Julius**

labai galimas daiktas, turės eiti i senelių priežiūros namus (nursing home). Linkiu jai viso geriausio.

— Naujas Julijos Marazienės namų adresas: 6811 So. Talman Ave., Chicago, IL 60629. Telef. 737-0892. Julija vis dar sunkios ligos kamuojama. **Nellie De Schaaf**

IŠ KULTŪRIEČIŲ IR EX MAINIERIŲ KALĖDINIŲ PIETŲ

Kaip žinia, grudžio 11 dieną Dainos restorane Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugija ir Ex Mainierių klubas buvo surengę kalėdinius pietus (Christmas party). Pobūvyje dalyvavo 30 žmonių, kurių tarpe septyni šių organizacijų nariai. Kai kurie jų ir praeitais metais buvo svečiais.

Pasivaizšinimo metu John Feiza, Anna Krisiken ir Antoinette Vaitkus vadovavo lietuviškai dainuojantiems. Frank Vaitkus buvo barmenas. Be to, jis ir jo žmona Antoinette dar priiminėjo svečius.

Buvo smagu matyti iš toliau atvykusias, kaip Jessie Vesely, Anna Krisiken su savo seserimi Emily ir švogeriu Dick White, Antaniną Butkis ir kitus.

Tenka tikėtis, kad artinantis kalėdoms, tokių tradicinių kalėdinių suėjimų bus ir daugiau.

Nellie De Schaaf

TURĖJO OPERACIJĄ

Daugiau kaip prieš mėnesį Edwardas Jekuska turėjo pasiduoti ligoninėje chirurgų peiliui. Reikėjo, kad būtų išpjautos kojose kaulų ataugos, ilgiau nebetoleruojamos. Operacija pavyko sėkmingai, ligoninėje teko pabūti tik keletą dienų. Atsistato namie, konsultuodamasis su chirurgu.

Kiek ilgai laisvai negalės vaikščioti, sunku pasakyti. Kaip žinia, jis neturi šeimos, gyvena vienas. Gelbsti jam apsipirkti, nuo šaligatvio nuvalyti sniegą artimi jo draugai ir kaimynai amerikiečiai. —ka

NAUJUOSIUS METUS SUTINKANT

Nuoširdžiausi linkėjimai, kad gera sveikata, taika ir gerovė vyrautų visame pasaulyje ir visiems žmonėms.

ALDONA ir ANDY ANDERSON
Waterford, N.Y.

NAUJŲJŲ METŲ PROGA

Sveikinu gimines, draugus bei bičiulius čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

Linkiu visiems stiprios sveikatos, sėkmės ir viso geriausio gyvenime.

ANASTAZIJA BUKNIENE
Brooklyn, N.Y.

SVEIKINAME

Su žiemos šventėmis ir Naujais metais choristus, kurie su daina linksmina visus. Taipgi sveikiname rėmėjus, draugus ir prietelius.

Linkime geros sveikatos, energijos, laimės, sėkmės.

"DAINOS MYLETOJŲ" CHORO VALDYBA
St. Petersburg, Fla.

NAUJŲJŲ METŲ PROGA

Nuoširdžiai sveikiname su Naujaisiais 1989-aisiais metais gimines, draugus Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje.

Linkime stiprios sveikatos, laimės ir sėkmės.

ALDONA ir POVILAS ALEKNOS
Seminole, Fla.